

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVIII

CELOVEC, PETEK, 5. AVGUST 1983

ŠTEV. 31 (2134)

"Vas ob meji": Diskusija v "Club 2"

KHD umaknil pritožbo - Možnosti za uspeh so bile majhne

Predvidoma 8. septembra bo v drugem sporedu avstrijske televizije diskusija o filmu „Vas ob meji“, ki je na Koroškem dvignil toliko prahu med prizadetimi krogi. Tako bo širša avstrijska javnost imela končno priložnost, da si ustvari avtentično sliko o argumentih nasprotnikov filma in njihovih pokroviteljev v trostrankarskem paktu.

Predzgodovina je znana. Potem ko je KHD protestiral že pred odhajanjem filma, je takoj nato začel veliko podpisno akcijo za pritožbo pred pritožbeno komisijo za ORF. Po lastnih podatkih je zbral okoli 17.000 podpisov. Če si predložimo, kako masivno podporo je pri tem dobil od vseh politikov v koroškem deželni zboru, ki je

celo razpravljalo o tej zadevi, in kako glasno je bilo vreščanje, ki je že kar vsiljivo spominjalo na krik „Držite tatul!“, ko so se kot en moč zagnali v filmsko trilogijo „Vas ob meji“, potem je število zbranih podpisov kar nekam nizko. Čeprav je KHD za svojo akcijo zlorabljal „Teden srečanja“ v Celovcu, pa očitno vsesplošno razburjenje nad filmom le ni bilo tako množično, kot so si trostrankarski politiki želeli.

To je po vsej verjetnosti tudi v četrtek minulega tedna botrovalo odločitvi advokata dr. Meyerja, da je privolil v poravnavo in pritožbo pred komisijo umaknil. Brez dvoma pa je še bolj odločilno bilo, da pritožba ne bi imela nobene možnosti za uspeh. Sodniki so po poročilih „profila“ imeli film Thomasa Plucha in Fritza Lehnerja za vsekakor objektivni prikaz manjšinske problematike na Koroškem. Tako je Meyer šel v kompromis, ki ga je ponudil generalni intendant Bacher, da bo namreč septembra diskusija o filmu v „Club 2“, kjer naj bi sodeloval tudi dr. Feldner. Govorijo tudi o tem, da bi tretji del filma neposredno pred diskusijo še enkrat poslali v eter.

Vsekakor je taka diskusija samo koristna, predvsem, če bo po kriterijih radijskega zakona upoštevala udeležence vseh smeri. Tu ne gre samo za to, da bi bil med diskuranti zastopani tudi Slovenec, gre predvsem tudi za to, da se bo slišal tudi glas nemškogovoreče demokratične večine na Koroškem,

ne samo manjšine, ki jo zastopajo deželni politiki in KHD. Vsekakor naj bi s to diskusijo dobil več prostora tisti element, ki mu prej objavljena javnost ni pustila priti do izraza, torej tisti, ki so film in njegova avtorja zagovarjali ne samo zaradi umetniške svobode, temveč tudi zaradi njegove vsebine. To bi bilo samo objektivno.

Vsekakor bolj, kot je koroški tisk. Ne samo, da je zatrobil v isti rog kot deželni politiki in KHD: z vso silo proti filmu. Zdaj je to svoje ravnanje kronal s posebno delikatno: v prvih poročilih o obravnavi pritožbe je pridno zmolčal, da jo je KHD umaknil. Pač, porazov ne priznavaš rad...

Bodo kmetje zadovoljni?

„Koruza najbolj trpi zaradi trenutne suše“, so začetek tedna ugotavljali kmetje. Nevihte zadnjih dni so poskrbele za ohladitev in kmetijstvu prinesle zaželeni dež. Več o položaju kmetov in njihovih skrbih lahko preberete na 7. strani pod naslovom „Kaj pravijo naši kmetje?“

Konferenca za boj proti rasizmu

V Ženevi je v ponedeljek tega tedna generalni sekretar OZN de Cuellar otvoril drugo svetovno konferenco za boj proti rasizmu in rasnemu razlikovanju, ki bo trajala do 12. avgusta. Na konferenci bodo preučili, kako so v desetletju akcij za boj proti rasizmu in rasnemu razlikovanju (končalo se bo z letosnjim letom) uresničevali načrte. Obenem bodo opozorili na smeri akcij v nadaljnjem boju za odpravo vseh oblik diskriminacije, zlasti politike apartheida. Konferenca se udeležuje več kot sto držav, z izjemo ZDA in Izraela, ki sta odpovedala sodelovanje, ker je generalna skupščina OZN leta 1975 izenačila cionizem z rasizmom. Zasedanja se udeležuje tudi jugoslovanska delegacija pod vodstvom člana sveta federacije in predsednika jugoslovanskega odbora za boj proti rasizmu in rasnemu razlikovanju.

Trst: Pismo Slovencev predstavnikom oblasti

Slovenci v Italiji nadaljujejo svojo akcijo za sprejetje globalnega zaščitnega zakona. Potem ko je pred kratkim KPI vložila v parlamentu osnutek takega zakona, je to zdaj storila tudi že Slovenska skupnost, in pričakujejo, da bodo tako storile tudi še druge stranke. Sicer so osnutek zakona že obravnavali v italijanskem parlamentu in celo v vladni komisiji, vendar vsi zakonski osnutki postanejo nični, čim se razpusti parlament, kar se je zgodilo pred nedavnimi volitvami.

Minuli teden je sprožila posebno pobudo tudi enotna delegacija Slovencev v Italiji. Na številne predstavnike oblasti je delegacija – sestavljajo jo senatorka Jelka Gerbec (KPI), Rafko Dolhar (Slovenska skupnost), Branko Pahor (Socialistična stranka Italije), Boris Race (Slovenska kulturno gospodarska zveza), Marij Maver (Svet slovenskih organizacij) in Viljem Černo (ki predstavlja kulturna društva Slovencev videmske pokrajine) – naslovila pismo z zahtevo, naj pride

čimprej do odobritve zakona za globalno zaščito. V pismu je uvedoma navedeno, kaj vse mora vsebovati zaščitni zakon, da bo ustrezal stvarnim potrebam manjšine. Ob ugotovitvi, da se ustavna določila o zaščiti manjšin že izvajajo na Južnem Tirolskem in v dolini Aosta, ne pa v Furlaniji-Juljski krajini, pa pismo navaja poglobljene dosežke etape v prizadevanju za odobritev zaščitnega zakona. V pismu Slovenci apelirajo med drugim na predsednike poslanske zbornice in

senata in na predsednike političnih skupin v parlamentu, da naj po svojih pristojnostih naredijo, kar je potrebno, da bi parlament vsaj v 9. zakonodajni dobi po vojni odobril zakon za globalno zaščito Slovencev v Italiji.

Medtem pa so pred tednom dni v Furlaniji-Juljski krajini tudi že formalizirali deželno vladno. Gre za šeststrankarsko koalicijo med Krščansko demokracijo, socialisti, socialdemokrati, republikanci, liberalci in Slovensko skupnostjo. Petnajstčlanski vladi načeljuje dosedanj prednik deželnega odbora krščanski demokrat Antonio Comelli. Predstavnik Ssk Drago Štoka bo v deželni vladi predsedoval posebnim komisijam za vprašanja evropske skupnosti, za zunanje odnose in za probleme posebne komisije za izvajanje osimskih sporazumov.

PREBERITE

- Nervozne reakcije in turizem str. 2
- Mladinski raziskovalni tabor v Benečiji str. 2
- Uspeh igralcev „Zarje“ v ljubljanskih Križankah str. 3
- Pohod na Obir v spomin Hermanu Veliku str. 4
- Mednarodna razstava mineralov in fosilov v Globasnici str. 5
- Žitajska občinska seja str. 8
- Naučimo se gospodarsko misliti! str. 8

Pred razgovori z novo vlado: Člen 7 je edina osnova!

Pristojni zvezni in deželni politiki so v zadnjih letih tako na notranjopolitičnem prizorišču, predvsem pa na zunanje-političnem operirali s parolo: v manjšinski politiki so možni le majhni koraki.

Ceprav je člen 7 sestavni del avstrijske ustave in čeprav že dolgo vemo in občutimo na lastni koži, da je uradna Avstrija glede izpolnjevanja tega ustavnega določila neverodostojna, smo v zadnjem obdobju izdelali in posredovali vladi celo vrsto konkretnih predlogov iz vsakodnevnega življenja manjšine.

Pred menoj leži nad dvajset skupnih vlog obeh osrednjih organizacij slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ki smo jih v obdobju enega samega leta posredovali pristojnim zveznim in deželnim ustanovam. Njihova vsebina: celotni kompleks šolstva, glasbena šola, trgovski koleg, trgovska akademija, vprašanja radia in televizije itd.

Večji del teh vlog so nam pristojne oblasti vrnila z ugotovitvijo, da jih ne „razumejo“, ker so napisane v slovenščini. Tako je po neupoštevanju in zavračanju naših vlog postalo jasno, da uradna Avstrija tudi politike manjšinskih korakov ne jemlje resno.

Nasprotno, nastaja vtis, da pri-

stojnim odgovarja dejstvo, da se narodna skupnost „zaposli“ s pisanjem vlog (ki jih vztrajno zavračajo, tako kot je na primer deželni šolski svet v zadnjem obdobju zavrnil nad petnajst naših vlog) in ne vodi bolj konkretne in jasne politike do vlade.

Narodna skupnost je nesporno pokazala pripravljenost, da sodeluje pri politiki manjšinskih korakov, vendar vlada te pripravljenosti manjšine ni upoštevala in jo je celo zlorabila.

Vse bolj postaja jasno, da tako ne bo šlo več naprej, to potrjuje tudi eklatantno neupoštevanje predloga ZSO in NSKS v zvezi z zasedbo mest pri deželnem šolskem svetu.

Iz nšteti razgovorov, ki smo jih funkcionarji in predstavniki ZSO v zadnjem letu imeli z našimi ljudmi širom dvojezičnega ozemlja, pa tudi z nemškogovorečimi demokrati, nesporno jasno izhaja, da ljudje želijo, terjajo in zahtevajo rešitev najbolj perečih vprašanj slovenske narodne skupnosti. Sem spada vprašanje dvojezične predšolske vzgoje, vrsta vprašanj s področja obveznega šolstva, vprašanje radia in televizije, glasbena šola, vprašanje stalnih dotacij slovenskim znanstvenim, kulturnim,

športnim in drugim organizacijam in predvsem enakopravnost slovenskega jezika v upravi na dvojezičnem ozemlju, pa tudi gospodarska krepitev manj razvitih predelov južne Koroške.

Prizadeti terjajo od obeh osrednjih organizacij, da z večjim poudarkom in bolj odločno postavita posamezna vprašanja iz člena 7 državne pogodbe.

Brez dvoma stoji slovenska narodna skupnost, z njo pa Koroška in republika Avstrija pred izredno pomembno odločitvijo: Ali v obliki stalnega enakopravnega dialoga med vlado in manjšino s postopnimi konkretnimi koraki prispevati k enakopravnosti slovenske narodne skupnosti in tako izpolnjevati člen 7 (k taki politiki se priznava ZSO in celotna narodna skupnost) ali pa v bolj zaostrjeni narodnopolitični atmosferi iskati izhod iz brez dvoma nezadovoljivega položaja?

Najbolj konkreten odgovor na to vprašanje bo lahko dal zvezni kancler dr. Fred Sinowatz 7. septembra 1983 na razgovorih s predstavniki Zveze slovenskih organizacij in Narodnega sveta koroških Slovencev.

dipl. inž. Feliks Wieser
predsednik ZSO

Alarmantni signali

Politiki se radi gredo optimizem. Socialistični finančni referent Frühbauer pravi, da položaj obvlada. Koroška ljudska stranka se hvali, da se začneja v obliki „državne pogodbe“ med zvezo in deželo uresničevati njena stara zahteva po „dohitevalni milijardi“. Trgovska zbornica organizira tiskovne izlete v Podjuno, da bi novinarjem pokazala, kako tam uspevajo tudi „zdrava“ podjetja.

Vsi pa hkrati govorijo o problemem področju in začnajo, potem ko so dolga leta zapirali oči in olepšavali situacijo, izdelovati koncepte za reševanje krize. Seveda, signali so alarmantni: Wild v Velikovu, pivovarna pri Štihu v Pliberku, Febau-Röhrs v Velikovu in zdaj še Leitgeb v Sinči vasi.

Posamezni izolirani simptomi, v „normalnih“, konjunkturalnih časih hitro ozdravljivi, se razraščajo v nevarno bolezen.

Toda Podjuna ni problemsko območje šele od včeraj. Že nekaj let, če ne desetletij Slovenci opozarjamo na gospodarsko bolehnost, na strukturno slabost te regije. In s predlogi za razširjanje regionalnega sodelovanja za devamo na gluha ušesa. Toda zdaj je čas, da se nekaj naredi. Ne samo, ker tu živi narodnostna manjšina.

OB POLEMIKI ZARADI NEMŠKIH GOSTOV:

Živčnost in enostranost ne koristita zdravemu turizmu

Medtem ko nazadujejo števila gostov pri privatnikih in tudi hoteli občutijo nazadovanje turizma, raste povsod nervoza, ker pač ni več tistih rekordnih turističnih števil in dobičkov kot v prejšnjih letih. To je med drugim tudi vzrok za tendenciozno poročanje tukajšnjih časopisov o turizmu v sosednjih državah, hkrati pa razlaga živčne reakcije nekaterih enookih politikov, ki se bojijo nazadovanja nemških gostov.

V primerjavi z našimi Haiderji in Baurechti pa ostajajo številni „piefkeji“ bolj trezni in hladnokrvni, kot zbegani koroški politiki, ko gre za oceno avstrijskega turističnega gospodarstva in vloge nemških gostov v njem. Tako ocenjuje npr. „Süddeutsche Zeitung“ 21. julija 1983, da je treba vzroke nerazumevanja v avstrijskem turizmu iskati v premikih, ki jih doživlja ta važna gospodarska panoga tudi v klasični državi turizma, v Avstriji. Pisec Hannes Burger prihaja v tem uglednem časopisu do zaključka, da močna

odvisnost avstrijskega turističnega gospodarstva od nemškega gosta na eni strani proizvaja določeno hvaljeznost napram njemu, hkrati pa tudi odklonilna stališča, predvsem če se gost preveč obnaša „kot bi bil doma“. Odvisnost Avstrije od turizma se izraža npr. tudi v teh številkah: 1/3 deviz izvira iz turizma (95 od 266 milijard šil.); v nekaterih področjih živi skoraj 90 odstotkov prebivalstva od turizma; glede dohodkov iz turizma stoji Avstrija na prvem mestu v Evropi, saj pride na vsakega državljanca okoli

12.000 šilingov. Da dojamemo obseg avstrijskega turizma, še eno število: dežela Salzburg ima sama na razpolago več postelj kot vsa Grčija!

Vsi ti podatki, ki jih navaja nemški list, silijo v premišljanje o novih poteh v turističnem gospodarstvu, saj dobiva že skoraj prevelike razsežnosti, z dosti negativnimi posledicami, nenazadnje tudi za identiteto domačega prebivalstva. Našim odgovornim politikom pa priporočamo, da v svojem živčnem boju za turizem ne „pozabijo“ slovensko narodnost v deželi in da naj napravijo kar največ za gospodarski razvoj manj razvitih področij. Samo tako bomo prišli do bolj uravnovešenega gospodarskega razvoja v deželi.

Jugoslavija: Višji tečaji tujih valut kompenzira zvišanje cen

Ker je vrednost dinarja v primerjavi s šilingom v prvih šestih mesecih letos padla za 30 odstotkov, inozemski turisti napovedanega zvišanja cen ne bodo občutili. Takšno je bilo mnenje bančnih strokovnjakov, ob dejstvu, da je od 1. avgusta naprej bila v Jugoslaviji ukinjena državna kontrola cen. Ker so bile zvišane cene nekaterih vrst tehničnega blaga, posameznih živil in prometnih storitev, je pričakovati, da bo podražitev vplivala na penzijske storitve, pri katerih pa še naprej velja 10 odstotkov popusta, vsem ki plačajo z dinarskimi čeki.

V posebnem sporočilu preko Tanjuga pa je reagiral splošno turistično združenje Jugoslavije na tuja poročila o zvišanju cen, ki so deloma tendenciozna in tudi nepopolna. V tej izjavi je rečeno, da ostajajo popolnoma nespremenjene „vse cene aranžmajev ki so bile objavljene v katalogih tujih organizatorjev, potovanj, cene penzijskih storitev v hotelih, v zasebnih sobah, v kampih in druge storitve, katerih cene so bile v cenikih v tujini (storitve potovalnih agencij, izleti, prireditve, rent-a-car, rent-a-boat in drugo)“. Opozarjajo pa tudi na dejstvo, da je v zadnjih treh mesecih te-

čaj dolarja narasel za 32 odstotkov in drugih zahodnoevropskih valut za dobrih 20 odstotkov, tako, da se zvišanje cen povsem kompenzira.

Več kot 1,1 milijona turistov

Trenutno se mudi v Jugoslaviji več kot milijon in 100.000 turistov. Od teh je okoli 620.000 tujcev. Če se bodo izpolnile tudi napovedi za avgust in september, računa jugoslovansko turistično gospodarstvo z izpolnitvijo zastavljenih nalog.

V prvih šestih mesecih leta je Ju-

goslaviji uspelo povišati devizni priliv za 43 odstotkov več kot v istem času lani, oz. 288,5 milijona dolarjev.

V teh vmesnih rezultatih vidijo strokovnjaki dokaz, da se je Jugoslavija obdržala na mednarodnem turističnem trgu, medtem ko je turizem v Grčiji, Italiji in Španiji občutno nazadoval. Pri tem pripisujejo te rezultate razumni politiki cen, učinkoviti propagandi, devalvaciji dinarja ter popustom s čeki in pri bencinu.

Število tujih gostov je v primerjavi z lanskim letom ostalo približno isto, število inozemskih turistov pa je naraslo za približno 3 do 4 odstotke, kar lahko razumemo tako, da je šlo manj jugoslovanskih turistov v inozemstvo.

Sklepaajo po rezervacijah bo obisk turistov še do srede avgusta zelo zadovoljiv, od začetka septembra pa pričakujejo tudi dobro posezono.

NOVOST NA GORENJSKEM SEJMU:

Slovensko gospodarstvo in kultura s Koroške

V Kranju bodo danes, 5. avgusta, otvorili 33. Mednarodni gorenjski sejem. Do 15. avgusta bo razstavljalo nad 500 domačih in tujih razstavljalcev iz Italije, Nemčije, Indije in Avstrije. Posebnost letošnjega Gorenjskega sejma je ta, da se bo prvič predstavilo tudi slovensko gospodarstvo s Koroškega. Obiskovalci se lahko informirajo o bančni, blagovni in turistični dejavnosti Zveze slovenskih zadrug oziroma njenih podružnic, o delovanju nekaterih privatnih firm (Lomšek, Drava, Breraro) ter posameznih mešanih podjetij (Elan, Alpe-tour, Topšport, IPH in Obir). Ta prvi korak bo skupno s tiskovno konferenco in Koroškim večerom v četrtek, 11. avgusta, pomagal zboljšati in razširiti sodelovanje med sosednji-

ma deželama. Obenem pa bo informiral širšo publiko o zmogljivosti slovenskega gospodarstva.

Gorenjski sejem je tradicionalno usmerjen na blago široke potrošnje. Predstavili bodo novosti gozdarske in kmetijske mehanizacije, program osebnih in gospodarskih vozil, gradbeni material, montažne hiše, fotografirski pribor in Hi-Fi tehniko.

Med letošnje posebnosti štejejo še izdelki iz indijskega tekstila in indijske domače obrti, ponudbo pa zaokrožajo atraktivni tekstilni, konfekcijski in usnjeni izdelki.

Odprija bo restavracija, ki bo nudila poleg ostalega domača primorska vina in morske specialitete, vsak večer pa bodo poskrbeli za zabavo priljubljeni ansambli in pevci.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na

odkritje spomenika

in na veliko srečanje vseh koroških partizanov in aktivistov

v nedeljo, dne 14. avgusta 1983 ob 13. uri pri Peršmanu v Podpeci pri Železni Kapli.

Ob priliki tega velikega srečanja bomo ponovno odkrili spomenik, kateri je stal na pokopališču v Šentrupertu pri Velikovcu in je bil leta 1953 zločinsko razstreljen. Ta spomenik je simbol koroškega mednarodnega boja proti fašizmu na Koroškem.

Postavljen je bil leta 1947 83. žrtvam, ki so padle na področju Svinške planine. V tem grobu so pokopani pripadniki 8 narodnosti, kateri so se skupaj s koroškimi partizani borili za pravičen svet v svobodi in miru.

Srečanje bo popestril pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ iz Železne Kaple in mladinski zbor „Boris Kidrič“ iz Celja.

Odbor

Nikoli več Hirošime

6. avgusta 1945 je bilo, ko je padla na Hirošimo atomska bomba in jo spreminila v pepeln prah. Vsako leto se ob tem času po vsem svetu spominjajo tisočih nedolžnih žrtev grozljive katastrofe.

Tudi Mirovna iniciativa Celovec je te dni organizirala nekaj prireditvev pod geslom „Nikoli več Hirošime“. V ponedeljek in torek so predvajali dva filma v ta namen, Za danes, petek, so napovedane „Opominske straže“ na različnih krajih Celovca (npr. Novem in Starem trgu).

Vsako leto ki bo hodil čez dan skozi mesto, naj se jim za par minut pridruži in tako izrazi svoj protest proti oboroževanju. Drevo ob 21. uri pa se zberemo na Starem trgu, od koder bomo korakali v protestnem maršu molče do Lendkanala in spustili v vodo lampione s svečkami v spomin na Hirošim-ske žrtve.

Socialistična mladina Koroške bo v soboto 6. avgusta dopoldne organizirala sedežno stavko na Novem trgu, istega dne pa bodo ob 20. uri v celovškem Uni-Clubu predvajali film „Die verlorene Generation“. S svojim sodelovanjem na kakršnikoli prireditvi boš tudi ti okrepil boj proti novi Hirošimi!

Sonja

Mladina dela pri Peršmanu

V ponedeljek se je pri Peršmanu v Lepeni pri Železni Kapli začela mednarodna delovna akcija, ki se je udeležuje mladina osmih narodnosti. Na pobudo Zveze slovenske mladine se je vavstrijska skupina Service Civil International (SCI) odločila, da organizira svoj letošnji delovni in študijski tabor pri koroških Slovencih. Skupina mladih fantov in deklet nadaljuje dela v notranjosti hiše, ki bo preurejena za mladinsko in društveno dejavnost. Uredili pa bodo skupno s slovenskimi mladinci s Koroškega tudi okolico hiše, kjer bo po zaključku akcije postavljen spomenik.

Mladi, ki se udeležujejo te mednarodne prostovoljne delovne akcije, se bodo med svojim bivanjem pri Peršmanu v študijskih krožkih posvetili tudi trenutnim problemom slovenske narodne skupnosti, muzej NOB na Koroškem pa bo dobra podlaga, da spoznajo tudi del zgodovine naše-ga naroda.

Mladina raziskuje domače kraje in spoznava njihove probleme

V Trstu so se domislili zanimive oblike, kako mlade ljudi pritegniti k raziskovalnemu delu in jim tako dati ogrodje za njihov nadaljnji intelektualni razvoj. Ze tretjič zapored letos organizirajo Mladinski poletni raziskovalni tabor, kjer mladi dijaki in študentje opravljajo resno raziskovalno delo. Tabore — letošnji bo v Špetru Slovenov v Beneški Sloveniji — pripravljajo Slovenski raziskovalni inštitut v Trstu, odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu in Društvo slovenskih naravoslovcev in tehnikov „Tone Penko“ iz Trsta. Na naše vprašanje o tej perspektivni pobudi je odgovarjal Pavel Stranj, tajnik raziskovalnega inštituta v Trstu.

SV: Kaj je mladinski raziskovalni tabor?

STRANJ: Najprej je treba pojasniti besedo „tabor“. Naš raziskovalni tabor ima dosti raziskovalnega in nič taborniškega, kajti ne živimo pod šotori, temveč v dijaških domovih. Delo mladih udeležencev je predvsem raziskovalno, kot pove celotni naziv Mladinski poletni raziskovalni tabor. Seveda ne gre za raziskovanje v visoko znanstvenem smislu, ampak bolj za pedagoško raziskovalno delo. Mlade uvajamo v drugačen odnos do okolja, skušamo jih naučiti nekaj pristopov k sistematičnemu spoznavanju okolja, predvsem tistega, kjer živi slovensko prebivalstvo v Italiji. Zato smo se do sedaj tudi tako odločali pri izbiri kraja, kjer smo delovali.

SV: S tem je tudi že opisana osnovna ideja teh taborov.

STRANJ: Da, toda ta ideja ni izvirna, ni se rodila pri nas, temveč smo jo čisto preprosto prevzeli iz dejavnosti, ki se že več kot deset let razvija v Sloveniji. Tam je Gibanje „Znanost mladini“ organizator mladinskih raziskovalnih taborov, na katere so hodili številni mladinci iz Trsta in Gorice. Ko smo videli veliko zanimanje naših mladih za to dejavnost, smo se vprašali: zakaj ne bi poskusili organizirati tak tabor sami? In mi smo od začetka šli izrazito v to smer, da organiziramo naše tabore interdisciplinarno. Naš cilj je spoznavanje našega prostora, in tako spoznavanje mora nujno biti vsestransko.

SV: Kaj pomeni to konkretno za letošnji tabor v Benečiji?

STRANJ: Pomeni zbrati kar največ obstoječega gradiva o območju, izvesti nekaj izvirnih raziskav, predvsem pa spoznati ljudi, ki tam živijo, njihove probleme in perspektive.

SV: In kako organizirate to raziskovanje?

STRANJ: Raziskovanje poteka v skupinah. Letos bo pet skupin: zgodovinska, zemljepisna, etnološka, sociološka in naravoslovna. Te skupine imajo vsaka pet do šest mladih udeležencev in vsaj dva mentorja, vsaka posebej pa obdeluje svojo tematiko in zbira podatke. Zvečer so na sporedu še predavanja, pa tudi zabava, športna srečanja in durgo razvedrilo.

SV: Kdo so ti mladi udeleženci in kdo so mentorji?

STRANJ: Mladi so bili do sedaj izključno dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu in Gorici med 16. in 19. letom. Izbiramo jih s pomočjo profesorjev, ki nam pomagajo pri propagandi za naš tabor, sam tabor pa je v času, ko so na višjih srednjih šolah popravni izpiti, zato dijaki s popravnimi izpiti odpadejo. Mentorji pa so profesorji na univerzah, na višjih in nižjih srednjih šolah, strokovnjaki in raziskovalci za posamezna področja; kjer ne najdemo domačih poznavalcev, se obrnemo tudi na specialiste iz Slovenije, ki so se doslej vedno zelo radi odzvali. In zelo pomembno je, da so nam do sedaj vedno pomagali tudi domačini. Tabori torej niso neko abstraktno, izolirano delo skupine mladih in njihovih vodilcev, to je delo, ki se vrši v tesnem stiku s prebivalci tistega območja. Na koncu dosedanjih dveh ta-

borov smo imeli večer, kjer smo rezultate dela prikazali domačinom, tako da so lahko preverili in dopolnili naše delo.

SV: Kje sta bila dosedanja dva tabora?

STRANJ: Predlanskim je bil prvi raziskovalni tabor v Barkovljah, predmestju Trsta ob morju, lani pa je bil v občini Doberdob pri Gorici, kjer smo obdelali celo občino z istih vidikov, kot bo letos potekala analiza v občini Špetar Slovenov pri Čedadu v Beneški Sloveniji.

SV: Kakšne so bile izkušnje dosedanjih dveh taborov?

STRANJ: Prvi tabor je bil prave-zaprav eksperiment. Ni si postavljaj

Pavel Stranj, tajnik SLORIja v Trstu

kakih posebnih ciljev, bil je preverjanje možnosti, ali se lahko tako pobudo izvede tudi pri nas. Zato je trajal le teden dni in delovalo so le štiri skupine mladih. Odziv na delo in tudi potek samega tabora pa je bil tako

spodbuden, da nismo imeli dvomov o tem, da je treba ta poskus nadaljevati.

SV: Rezultatov niste objavili?

STRANJ: V kaki posebni brošuri ne. Objavili smo jih v Primorskem dnevniku, poleg prikaza rezultatov pred domačini pa smo imeli še javni prikaz v Kulturnem klubu v Trstu.

SV: In odziv pri domačinih?

STRANJ: Zelo jih je veselilo, da so se mladi zanimali za sedanje in pretekle zanimivosti njihovega domačega kraja, posebno pri starejših smo našli na navdušeno sodelovanje in so nam ogromno pomagali, posebno pri zbiranju spominov. Z njihovo pomočjo smo npr. izdelali narodni zemljevid tistega območja.

SV: Torej spodbuden poskus, ki vas je opogumil k nadaljevanju?

STRANJ: Prav gotovo. Mlade, ki so se udeležili prvega tabora, smo povezali še v kontinuirano obliko delovanja pri dopolnjevanju zbranega gradiva in s krajšimi ekskurzijami v bližnje zaledje Trsta med letom. Tako se je drugega tabora poleg novih udeležilcev precej udeležencev in mentorjev iz prvega, trajal pa je že dva tedna. Šli smo tudi malo dlje, do Gorice, in imeli smo posebno srečo s krajem, ker nam je občina Doberdob zelo pomagala, in mislim, da ni bila razočarana nad rezultati našega dela.

SV: Ti rezultati bodo zdaj objavljeni?

STRANJ: V tisku je posebna brošura, ki bo imela nekaj čez sto strani in tudi italijanski in angleški povzetek vsakega poglavja. Poleg tega smo tudi tokrat javno predstavili rezultate, o taboru pa je poročala tudi slovenska radijska postaja in italijanska televizija.

SV: Benečija je vsekem smiselno gotovo bolj težaven teren kot Doberdob.

STRANJ: Za nas je važno, da vsi letošnji mladinci, ki jih je kar 35, in tudi mi mentorji spoznamo Benečijo, kolikor je mogoče v dveh tednih. Gotovo so pogoji dela bolj težavni kot v Gorici ali v Trstu: ker v Benečiji ni slovenskih šol, je težje vključiti v

(Dalje na 8. strani)

NEDELJO 14. AVGUSTA 1983:

Udeležimo se odkritja partizanskega spomenika pri Peršmanu!

Zveza koroških partizanov v nedeljo 14. avgusta 1983, vabi na odkritje partizanskega spomenika in na veliko srečanje vseh koroških partizanov in aktivistov k Peršmanu v Podpeci pri Železni Kapli.

Povod za to veliko priveditev je ponovno odkritje partizanskega spomenika, ki je leta 1947 bil postavljen v spomin 83 protifašističnih borcev, ki so padli na področju Svinške planine, pokopani pa na pokopališču v Sentrupertu pri Velikovu, in ki je leta 1953 od reakcionarnih elementov bil zločinsko razstreljen. Čeprav je s strani Zveze

koroških partizanov in drugih demokratičnih sil prišlo do ostrih protestov, oblasti storilcev do danes niso našle. Tudi obnova spomenika ni pomenila ponovne postavitve razstreljenega spomenika, pač pa so oblasti na marmornati podstavek namestile neke vrste žaro, ki pa ni nadomestilo za tisto skulpturo, ki je bila zločinsko razstreljena. Zveza koroških partizanov je pač morala vzeti na znanje to, kar so oblasti smatrale za zadostno rešitev, čeprav je znano, da je spomenik v Sentrupertu bil postavljen v spomin padlim protifašističnim borcev raz-

nih narodnosti in je kot tak bil zamišljen kot simbol upora proti nacizmu na Koroškem, kar je ob prvem odkritju potrdilo dejstvo, da so svečanosti prisostvovali tudi zastopniki tedanjih štirih zasedbenih sil v Avstriji.

Tako so deli razstreljenega spomenika, ki jih je zaplenila oblast, dolga leta ležali v skladišču. Vendar je predsedniku ZKP Janezu Wutteju-Lucu uspelo sprožiti pomembno akcijo. To se je zgodilo ob priložnosti obiska visokih avstrijskih in jugoslovanskih funkcionarjev muzeja NOB pri Peršmanu. Tedaj je bila dana pobuda za restavracijo razstreljenega spomenika in da bi le-tega postavili pri Peršmanu v Podpeci, ker postavitve na pokopališču v Sentrupertu pri Velikovu zaradi znanih okoliščin žal ni mogoča.

Po tridesetih letih — odkar je spomenik bil razstreljen — bomo prihodnjo nedeljo pri Peršmanu doživeli ponovno odkritje. To se bo zgodilo s primerno svečanostjo, na kateri bodo predstavniki ZKP, koroških slovenskih političnih organizacij ZSO in NSKS ter ZB NOB SRS očrtali pravilno zgodovinsko odločitev slovenskega naroda, da se združi v Osvobodilni fronti in si tako sam pribori svobodo. Spomnili se bodo tudi številnih človeških žrtev, ki jih je slovenski narod — tudi koroški Slovenci — doprinesel v teh težkih letih naše zgodovine. V nedeljo 14. avgusta 1983 pa se bodo pri Peršmanu še posebno spomnili vseh 83 padlih borcev proti fašizmu — pripadnikov 8 narodnosti, ki so se skupaj s koroškim partizani borili za svobodo in ki zdaj počivajo na pokopališču v Sentrupertu pri Velikovu.

Svečanost pri Peršmanu pa bo tudi tokrat povezana s primernim kulturnim sporedom. Naš znani koroški pesnik Valentin Polanšek je napisal recital, pevski zbor SPD „Zarja“ v Železni Kapli in mladinski pevski zbor „Boris Kidrič“ iz Celja bosta skrbela za glasbeni okvir, po sporedu pa bo še tovariško srečanje, na katerem bodo bivši partizani skupaj z drugimi udeleženci obujali spomin na težki čas, pa tudi na lepe ure, ko je zasijala svoboda. Zato bomo v nedeljo 14. avgusta 1983 v čim večjem številu šli k Peršmanu v Podpeco, da s svojo udeležbo dogodku damo še večji pomen.

Revija

Pravkar je, sicer z nekoliko zamudo, izšla nova številka koroške kulturne revije „Die Brücke“.

Pestrost vsebine morda upravičuje zakasneli izid, zlasti pa izredno kvalitetne reprodukcije barvnih slikarskih izdelkov koroških likovnih umetnikov, kateri so v novi številki močno zastopani. Likovna umetnost in književnost sta v pričujoči „Die Brücke“ sploh dominantni. Predvsem velja to za literaturo, o kateri je mnogo govora, prav tako so s svojimi prvimi objavami proze in poezije zastopani številni koroški pisci; med avtorji so tudi nekateri slovenski rojaki, od katerih omenimo brata Lojza in Petra Wieserja, od katerih je prvi opisal življenje in delo šintlarja Miklauta, drugi pa je z dokumentarnimi posnetki ilustriral delo danes že redkega poklica. Slovenci pa so v reviji prisotni še na področju likovne umetnosti (Certov), literaturi (Hafner) in znanosti (Lorenz-Andreasch).

V novi številki „Die Brücke“ je mnogo zapisane o Bachmannovi literarni nagradi, o literarnem srečanju „Kärntner Frühling“, o glasbi, o novih knjižnih izdajah in še čem. Iz nakazanega je razvidno, da gre za bogato vsebino, o kateri bomo podrobneje poročali v eni izmed prihodnjih števil našega lista.

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA —

Kultura - izraz življenjske volje

Kultura nekega ljudstva je zrcalo njegovega življenja, njegove mentalitete, njegovih posebnosti in pa tudi izraz življenjske volje. Posebno pri koroških Slovencih je jezik in njegova uporaba v vsakdanjem življenju bistven izraz kulture in hkrati dokaz živosti našega naroda.

Graški pisatelj in jezikovni filozof Helmut Eissendle je nekdaj zapisal: „Die Sprache ist von der Sprachwissenschaft her betrachtet kein Werkzeug, sondern der Gebrauch, ihr eigener Gebrauch.“

Kakor jezik, ki se vsak dan in z vsako mislijo in izgovorjeno besedo pili in obnavlja, tako da govori neko ljudstvo čez sto, dve sto let nov, se pravi sodoben (času odgovarjajoč) jezik, tako se tudi kultura obnavlja in izpopolnjuje. To pomeni, da kultura ni samo oskrba in obranitev podedovanih in prevzetih vrednot. Potrebno je ravnanje med substanco preteklosti in ustvarjajočim dogodkom sedanjosti. Za to preobnovo skrbijo, četudi to kruto zveni, narava sama, ki daje novim rodovom nove naloge. Kot napreduje na primer tehnika, se razvija tudi ustvarjanje na tem področju. Pred stotimi leti so igrali s primitivnimi glasbili, danes imamo orkester z najrazličnejšimi instrumenti. Kulturo moramo vedno na novo „doživljati“, hočem reči.

Kultura torej ni kozmetika naše fasade, temveč bistven del človeškega hotenja. Že v človeški prazgodovini pride ta potreba do izraza. Naši predniki niso bili samo lovci in nabiranci, bili so tudi — vsaj posamezni — umetniki — misliti je treba le na risbe v jamah. Človek na svoji evolucijski poti ni izgubil „kulturnega instinkta“; domala vsak človek ga ima in vedno več časa imamo zanj, ker smo si ga s pomočjo izumov, ki nam delo bistveno olajšajo, vedno več osvojili.

Kultura je tako rekoč oplemenitev in požlahtenje našega življenja. Ni treba, da jo samo pasivno konzumiramo, lahko tudi sami aktivno ustvarjamo — zase in za druge. Te možnosti se Slovenci že v kar zadovoljivem obsegu poslužujemo. V skoraj vsaki slovenski oziroma dvojezični vasi imamo ljudi, ki se marljivo zavzemajo za izraz in dokaz našega življenja.

Tako se tudi v Bilčovsu zrcali naša volja in naše hotenje. Zelo

marljivi in zanimani so člani SPD „Bilka“ za zborovsko petje. Imamo kar tri zborove, in sicer moški, mešani in otroški zbor. Otroški zbor, ki doslej le priložnostno nastopa, obeta postati enakovreden faktor zborovskega dela. Kaže, da je najbolj močan glasbeni sektor, saj uspešno deluje tudi v naši občini glasbena šola, ki ima pod streho precej mladih talentov. Poudariti je treba, da je glasbena šola pedagoški instrument, ker združuje otroke obeh narodnosti in je kraj, kjer se otroci že v mladih letih učijo spoštovati in ceniti prijatelje druge narodnosti.

Da imajo člani „Bilke“ različna zanimanja, je društvu le v korist. Razen glasbe so aktivnosti tudi na slovstvenem področju. SPD „Bilka“ prireja literarna branja domačih avtorjev in vabi pisatelje večinskega naroda, da se predstavijo. Društvo pa ravno tako organizira

75 let
 Slovenske
 prosvetne
 zveze

predavanja, diskusije, razstave in podobno.

Članom je na razpolago tudi društvena knjižnica. Z veseljem ugotavljamo, da v zadnjem času predvsem otroci radi prihajajo po knjige.

Zelo razveseljivo je dejstvo, da je odrska dejavnost, ki ima v Bilčovsu dolgo tradicijo, po preporu ponovno zaživela. To pa ne samo kot teater odraslih, temveč tudi otrok. Obeta se bogata bodočnost, ker je v občini dosti talentov, društvo ima pa tudi lastne režiserje, ki so pokazali tako z otroci kot z odraslimi pri delu spretno roko.

Važna za naše kulturno delovanje pa so gotovo tudi gostovanja tako drugih društev v naši občini kot našega društva pri prijateljih po vsej Koroški. „Bilka“ pa se trudi tudi za dobre odnose z nemškimi društvi v občini. Kajti prakticiranje tolerance in sprave je prav tako izraz kulture.

Anica Gasser

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA —

Film

V Pulju so konec prejšnjega tedna zaključili 30. jubilejni jugoslovanski filmski festival. To je hkrati tudi letni pregled enoletne jugoslovanske filmske produkcije, ne le po številu, ampak tudi po kvaliteti, katero ocenijo žirije, v katere je vključena tudi publika. Na puljskem filmskem festivalu kajpada gre tudi za nagrade — zlato areno — ki jo žirija dodeljuje za umetniško kakovost filma, ki obsega režijo, igranje, glasbo, senco, kostumografijo, ton, montažo, masko, kamero in drugo.

Na letošnjem filmskem festivalu v Pulju je žirija ocenila 25 filmov, med katerimi je prejel prvo nagrado — veliko zlato areno — film Življina Pavliča Vonj telesa v proizvodnji podjetja Danas-filma iz Beograda in Viba-filma iz Ljubljane. Film je prejel še tri nagrade: zlato areno za scenarij, zlato areno za žensko vlogo (Lilijana Medved) in zlato areno za moško vlogo (Zijah Sokolović).

Va najboljšo vlogo so z veliko zlato areno nagradili Mikija Manojloviča za vlogo v filmu Nekaj vmes. Občinstvo v Pulju pa je prvo mesto dodelilo filmu Branka Baletića Balkan ekspres. Med slovenskimi filmskimi delavci sta bila uspešna Niko Matul, ki je prejel zlato areno za scenografijo, medtem ko je Karp Godila dobil nagrado Milton Manaki, ki jo podeljuje posebna žirija in sicer za film Rdeči boogie ali Kaj ti je deklita.

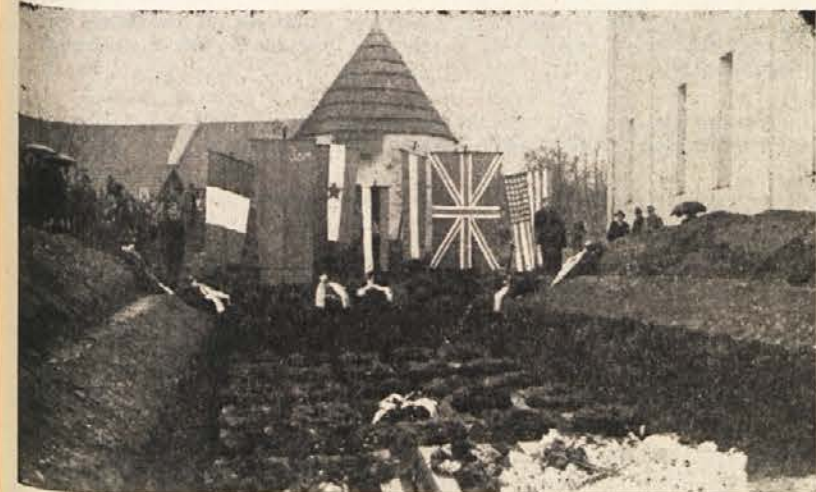
Ocena

V zadnji številki primorske revije Mladika, prof. Martin Jevnikar v razpravi Zamejska in zdomska literatura, ocenjuje tudi dela koroških pesnikov in pisateljev. Priznani literarni kritik v imenovani številki obravnava knjižne izdaje Milke Hartmanove, Andreja Kokota in Valentina Polanška.

Uvodoma prof. Jevnikar navaja dosedanja dela posameznega avtorja, nato pa analizira njihove zadnje knjižne izdaje. Pri Hartmanovi gre za trilogijo „Življenje-Poezije-Melodije“, pri Kokotu za zbirko „Kaplje žgoče zavesti“ in pri Polanšku za roman „Bratovska jesen“. Čeprav je avtor eseja prostorsko omejen, v svojih ocenah bralcem vseeno daje dober pregled in s tem mesto posameznega avtorja v sodobni slovenski književnosti.

Jevnikar je v svojem ocenjevanju zelo objektivne, nazorska opredelitev posameznega avtorja ga ne zanima, zanj je pomembna samo teža umetniške izpovedi pesnika oz. pisatelja. Seveda pa so za Jevnikarja važni tudi narodnostni momenti, ki so v različnih odenkih prisotni pri vseh obravnavanih avtorjih.

Jevnikarjeva ocena je tudi spodbuda, da naši primorski bratje segajo po delih slovenskih koroških avtorjev.

Partizanski spomenik v Sentrupertu pri Velikovu je bil odkrit v spomin 83 padlim borcev proti fašizmu. Ob pokopu so plapolale tudi zastave štirih aliranih sil.

Uspeh igralcev SPD „Zarja“ v ljubljanskih Križankah

V ljubljanskih Križankah, kjer se poleti v organizaciji ljubljanskega Festivala odvijajo letne igre, ko v slovenskem glavnem mestu gostujejo znani svetovni ansambli kot je, recimo, balet Bolšoj teatra iz Moskve, je preteklo soboto na velikem odru Križank gostovala gledališka skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple in tam uprizorila Župančičevo „Veroniko Deseniško“. S to paralelo smo želeli nakazati velik pomen in odmevnost privedev ljubljanskega Festivala, ki v svoj program sprejema znane amaterske ter vrhunske profesionalne ansamble od folklorne, gledališča do komornih orkestrrov ali solistov.

Zato je že sama uvrstitev kapelških gledališčnikov v program ljubljanskega Festivala za amaterje iz Železne Kaple veliko priznanje. Vsi, ki so uprizoritev „Veronike Deseniške“, katero je s kapelškimi igralci naštudiral režiser Poldej Zunder, videli, bodo z nami soglašali, če zapišemo, da je prav, da je ta skupina imela možnost nastopiti v ljubljanskih Križankah in se predstaviti tudi v matični Sloveniji, saj s svojo kvalitetno pripravljeno predstavo „Veronike Deseniške“ to tudi zaslužijo.

Ceprav je, kot to priznajo igralci sami, nastop na tako velikem odru zanje bilo veliko tveganje, je predstava v ljubljanskih Križankah povsem uspela. To velja tako s strani publike, ki je predstavo navdušeno sprejela, kar velja tudi za kritiko, ki je sicer do

komada kot takega zelo polemična. Tako je med drugim znani slovenski gledališki kritik Andrej Inkret v Ljubljanskem Delu o nastopu Kapelčanov zapisal: „Koroški amaterji so pod vodstvom režiserja Poldeja Zundra igrali Veronikino žaloigro z vsakršno zavestjo, požrtvovalno spopadajoč se z nedramatično zahtevnostjo Župančičevih verzov. Bila je tako rekoč klasično nepreterenciozna igra, ubrana po starinskih odskih šablonah, v obliki preprostih, jasnih in glasnih teatralnih klicajev.“ K temu je treba še dodati, da je ob nastopu Kapelčanov v Križankah posebno dobro prišla do izraza scena, ki jo je izdelal Saša Kump iz Kranja.

K uspešnemu gostovanju režiserju Zundru in vsem igralcem iskreno čestitamo!

Očaral nas je spet sončni Obir...

Ni še dolgo, odkar smo imeli na Obirskem alpinistično predavanje o jugoslovanski ženski odpravi na Pamir, to je nad 7.000 metrov visoko gorovje v Sovjetski zvezi. Takrat smo slišali, s kolikšno požrtvovalnostjo in še večjim navdušenjem so se mlade alpinistke podale na pot. Nadalje nam je predavateljica Marija Frantar iz Ljubljane kazala dia posnetke o lepotah narave in mogočnih gora. Z zanimanjem smo sledili njenim izvajanjem.

Preteklo nedeljo 31. julija 1983 je Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem spet vabilo k pohodu na Obir, letos že osmič zaporedoma. Marsikdo je najbrž še imel v spominu prelepe slike pamirskega gorovja, ta-

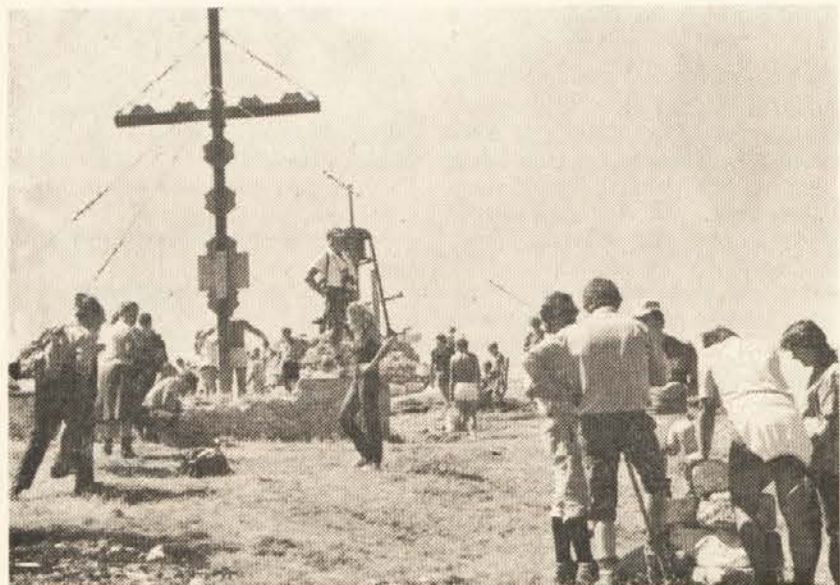
ko da se je z lahkoto odločil za udeležbo pri pohodu. Nekateri navdušeni so se odpravili na pot že v zgodnjih jutranjih urah. Doživeli so sončni vzhod, kakršnega si planinec more le želeli. Nato ob 11. uri pa je bilo na vrhu Obirja skupno zbirališče in srečanje vseh udeležencev. Predsednik SPD „Obir“ dr. Avgust Brumnik je z velikim veseljem pozdravil vse navzoče. Spomnil se je rajnega selskega župana Hermana Velika, kateremu v čast in spomin prirejamo ta vsakoletni pohod. Kot že več let nazaj so nam tudi letos člani Moškega okteta iz Zatrebnice/Zirovnice podarili šopek lepih slovenskih pesmi, ki so jih iz obširnega repertoarja skrbno izbrali prav za to priložnost.

Po kulturnem sporedu se kar nismo mogli odpraviti nazaj v dolino. Uživali smo prekrasen razgled, ki je bil v vse smeri enako privlačen. Vrbsko, Zablatniško in Klopinsko jezero — kot majhne lužice. Hiše mesta Celovec — kot igrače. Drava — kot tanka dolga nit. Čudovita panorama vrhov Karavank in Kamniških alp. Takšnim vtisom so se čudili „novinci“, ki so bili prvič v naši sredi ravno tako kot ljubitelji gora, ki še na nobenem pohodu na Obir doslej niso manjkali.

Naj kratko naštejemo, od kod so bili naši letošnji udeleženci: člani Moškega zbora iz Zirovnice, prvič med nami tropski mladiki planincev KUD z Jezerskega, nadalje Kočani, Selani, Šmarječani, Borovljčani, Kotmirčani, Celovčani, Rožani, Pliberčani, Lepenčani, Kapelčani in seveda domačini, Obirčani ter Korčani.

Pa tudi častnih gostov ni odgnala vročina. Z obiskom oziroma udeležbo so nas razveselili člani Velikove družine, predsednik SPD „Herman Velik“ Jurij Mak, predsednik SPZ Valtin Polanšek, predsednik NSKS dr. Matevž Grile, predsednik Slovenskega planinskega društva Lubo Urbajs ter dipl. inž. Jože Habernik.

Na Marufu pri pikniku so vse popoldne Mici, Frida, Rosvita, Toni, Bošt in Danijel stregli pečeno, osvežila in sladkarije zmučenim, a dobro razpoloženim planincem, ki so se vračali z vrha. Srečno in zadovoljno smo ob sončnem zahodu in zvokih Albijeve harmonike zaključili naš osmi pohod Slovenskega prosvetnega društva „Obir“ na Obirskem.

O nomenklaturi gorskih imen

Vedno spet objavljamo v našem listu gorska, ledinska in krajevna imena z namenom, da ne pridejo v pozabo. Ta imena, ki so po večini slovenskega izvora so mnogim trn v peti, zato se je tudi na tem področju mnogo grešilo. Kot pripadniki manjšine smo zelo rahločutni, če nam potujočje naša gorska in druga imena, saj so le-ta prepričljivo dokaz, da so tej deželi dajali svoja imena naši predniki Slovenci in to ne samo na tem ozemlju, kjer še obstojamo, na južnem Koroškem, temveč tudi še daleč gori proti zahodu na Vzhodnem Tirolskem in severu, kjer imena dokazujejo, da so tam nekoč živeli Slovenci. V muzeju Aguntum blizu Lienza imate velike stenske slike, ki ponazarjajo nekdanjo naselitev Slovencev na Vzhodnem Tirolskem; v posebnih brošurah, ki jih prodajajo, pa imate tolmačenje krajevnih imen, kaj pomenijo slovensko. Tirolcev ni sram, da so števila krajevna imena slovenskega porekla. Edina sprememba v zadnjih desetletjih je bila v času Hitlerja, ki je Windisch Matrei zreduciral samo na Matrei.

Čeprav so potujočevali zlasti naša gorska imena — Zinnenberg, Kahl-

kogel, Erlenberg, Frauenkogel, Hahnkogel... se ta imena le niso uveljavila in so še vedno bolj običajna Vrata, Olševa, Golica, Petelin itd. Če tujec dobi v roke, na primer zemljevid Karavank, potem mu le-ta da neresnično sliko tistega območja. Prav zato smo mnenja, če se že prevede slovensko ime v nemščino, da se potem zapiše oba imena kot na primer Kahlkogel-Golica. Uradna Avstrija se do tega še ni dokopala, pač pa se planinci že poslužujejo sodobnejših oblik pojmovanja gorske nomenklature, kar dokazuje vodič „Karawan-ken“, ki se v neki meri poslužuje poleg nemških tudi slovenskih gorskih imen.

Kot smo že večkrat poročali, rabimo na Koroškem nomenklaturno komisijo, zahteva po njej je bila že večkrat postavljena in prepuščena smo, da bo do tega tudi moralo priti. Zlasti se za to komisijo prizadeva Slovensko planinsko društvo Celovec, ki najbolj čuti krivico, ki se je dogajala in se še dogaja v nomenklaturi gorskih imen.

Danes bočemo priklicati v spomin razna gorska imena območja Kočne

ali Struške, 1944 m. Kočna ali Struška je karavanski vrh med sedlom Medvedjak (Seča) (Bärensattel) 1698 m na vzhodu in sedlom Kočna 1651 m na zahodu. Masiv Kočne ali Struške obsega več vzpetin, ki se od vzhoda vrste takole: Z'alke, 1865 m, Struška ali Kočna 1944 m (najvišji vrh), Kornešnica 1764 m in Lepi vrh. Severni predvrh med Struško ali Kočno in Mačenskim vrhom se imenuje Špičstem vrhu pa pravijo tudi Jegva, samo trdijo nekateri, da gre tu za skalovje. Po obliki ima ta vrh dejansko obliko igle oz. jegve. Sedlo med Špičstam vrhom in Mačenskim vrhom se imenuje Plavčovo sedlo ali tudi Mrzla raven.

Spet smo vam predstavili nekaj gorskih imen z območja Struške ali Kočne predvsem zato, da bi tudi pribralcih teh vrtic zbudili zanimanje za nomenklaturu gorskih imen in s tem za zbiranje le-teh. Domačini gotovo poznate še mnogo več gorskih imen tega območja, hvaležni bi vam bili, da bi nam jih sporočili in tako povečali zbirko gorskih avtohtonih imen, ki so, če jih ne bomo neke objavili, zapisani pozabi.

Razpis delovnih mest

Slovensko šolsko društvo v Celovcu razpisuje za potrebe novega dijaškega doma naslednja delovna mesta:

1. MESTO HIŠNIKA:

pogoj za namestitev:

1. izučen ali priučen mizar
2. usposobljenost za popravila sanitarnih in električnih inštalacij
3. kvalifikacija za nadziranje centralne kurjave
4. organizacijske sposobnosti

Za hišnika je na razpolago družinsko stanovanje.

2. MESTO ŠEFA KUHINJE

pogoj za namestitev:

1. strokovna šola za kuharje (kuharska strokovna šola)
2. pet let prakse v stroki
3. usposobljenost za racionalno (ekonomično) gospodarjenje z živili

3. MESTO SNAŽILKE

pogoj za namestitev:

1. delovne in higienske kvalitete

Z ozirom na delo z mladino in predpisov sanitarnih oblasti je za vse pogoje zdravniško spričevalo, ki izpričuje telesno in duševno zdravje nameščenec.

Interesenti naj se javijo pisмено na naslov:
Slovensko šolsko društvo, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16

Vročina stoletja in požari

Koncem minulega meseca smo doživljali izredno vroče dneve s temperaturami, ki jih še nismo dosegli v tem stoletju. Lepo vreme z izredno visokimi temperaturami, ki je trajalo že nekaj tednov, je doseglo svoj višek v sredo 27. julija, ko se je živo srebro dvignilo v seneci v Lienzu kar na 36,7 stopinj. Najvišjo temperaturo v tem vročem poletju pa smo menda dosegli na Koroškem in sicer v Krški dolini (Gurktal), kjer so namerili kar 39 stopinj. Kako je moglo priti do tako visokih temperatur razlagajo vremenoslovci takole: iz Afrike, to je iz Sahare, je pripihal vroč veter v naše kraje in jih tako zagrel, da smo dosegli rekordne temperature. Kdor je v sredo 27. julija korakal po celovških ulicah v smeri jug ali obratno, ta je lahko na lastnem telesu občutil, da je vel izredno vroč veter — pravi saharški veter. Po navadi veter ob vročih dnevih hladi, topot pa je ta veter v pravem pomenu besede žgal. Gostje, ki letujejo v naših krajih, so bili navdušeni nad tem vremenom, ker so se hladili v vodah koroških jezer; manj navdušeni pa so bili naši kmetje, ki jim primanjkuje vode tako za živino kot tudi za na polje. V mnogih koroških krajih, kot na primer v letoviškem kraju Vrba so prepovedali uporabo vode za vrtove in travnike in umivanje avtomobilov. Res čud-

na so pota življenja, kar je enemu zlo, je drugemu v veselje.

Najhujši val vročine, ki ga ne pomnijo že 124 let, je sedaj končno za nami. Obetajo se nam normalne vremenske razmere, ki pa po vsej verjetnosti ne bodo mogle nadoknaditi škode na kulturah, ki se je zgodila v mesecu juliju. V zvezi s tem vročim vremenom je prišlo do številnih požarov, ki so naredili ogromno škodo — v Italiji, Franciji, Jugoslaviji, na Južnem Tirolskem... Tudi na Koroškem smo imeli gozdne požare na območju Turške glave in v Turju nad Šentiljem, ki pa so jih domačini ob pomoči gasilcev spravili pod kontrolo.

RAZSTAVA

„ARHITEKTURA NA ZILI“

v prostorih Posojilnice na Ziljski Bistrici je odprta do 30. septembra 1983. Arhitektura na Zili teži za tem, da sili svoje prebivalce k medsebojnemu stikom, tako da ziljska naseljena oblika nasprotuje v svoji celoti razselitvi.

Razstava je odprta ob delavnikih od 8. do 12. ure in od 13. do 16. ure.

Ogled razstave toplo priporočamo!

PRIREDITVE

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Sentvidu v Podjuni vabi na

KULTURNI VEČER

v petek 12. avgusta 1983 ob 20.30 uri v kulturnem domu Danica v Sentpri-možu.

Program sooblikujejo: tamburaški orkester SPD Sentjanž v R., trio Korotan s pevci, MePZ „Danica“

Katoliški dom prosvete v Tinjah

od ponedeljka 15. avgusta ob 18. uri do sobote 20. avgusta 1983 ob 13. uri „slovenske počitnice“. Slovenščina kot seminarski in pogovorni jezik za začetnike in napredujoče. Voditelj: ravn. dr. Reginald Vospersnik s profesorji, učitelji in študenti

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Sentvidu v Podjuni vabi na

KOMORNI VEČER

v soboto 6. avgusta 1983 ob 20.30 uri v kulturnem domu Danica v Sentpri-možu.

Nastopa nam že znani godalni orkester (Bürgle iz Münchna) ter domači pevski solisti, dr. Mirko Wakounig, Stanko Polzer, Danica in Marija Kežar.

ŽEGNANJE NA SEDLCAH

v nedeljo 14. avgusta 1983

Ob 8.30 sv. maša
ob 9.30 pranganje in nato slovesno bogoslužje.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

IZLET OKOLI GRAČENICE

IN NA VRH (1360 m)

v nedeljo 7. avgusta 1983

Odhod: ob 7. uri zjutraj iz Sentjakoba v R. (trg). Gre za zanimivo turo s presenečenji. Med potjo obisk slovenske planinske postojanke na Bleščeči.

POLETITE Z YUGOTOURSOM

V DUBROVNIK.

MLINI ALI SREBRENO!

Se nikdar niste imeli take ponudbe! Cena je enotna za vse tri kraje na bazi dvoposteljne sobe in polpenzion.

	avgust	september
7 dni	5.210.—	5.180.—
14 dni	5.320.—	5.270.—
V ceno je vključen prevoz iz Celovca do Ljubljane-aerodrom in nazaj, avionski polet iz Ljubljane v Dubrovnik in nazaj, prevoz iz letališča Dubrovnik do privatne namestitve in nazaj, polpenzion, turistična taksa. Plaža za kopanje približno 300 metrov od Vaše vile.		
Prijave sprejema		
Yugotours, Pfarrplatz 5, 2. nadst. Celovec ☎ 0 42 22 / 56 6 49		

P. Heinz Perne

KONCERTI NA KOROŠKEM

petek 12. avgusta 1983, ob 20. uri v samostanu Vernerber pri Beljaku
sobota 13. avgusta 1983, ob 19. uri v farni cerkvi v Skocijanu
sv. maša — pridiga v obliki pesmi in koncert
nedelja 14. avgusta 1983, ob 9.30 uri v farni cerkvi v Ločah
sv. maša — pridiga v obliki pesmi in koncert
nedelja 14. avgusta 1983, ob 20. uri v farni cerkvi v Tinjah KONCERT
Prireditelj:
Katoliška prosveta v Celovcu

Kulturno društvo „Peter Markovič“ v Rožku vabi na

FOLKLORNI VEČER

v nedeljo 14. avgusta 1983, ob 20.30 uri v gostilni Woschitz na Muti v Rožku.
Nastopajo: tamburaši iz Hodiš, folklorna skupina iz Sel, MoPZ SPD „Borovlje“, domači otroški zbor

Teden mladih umetnikov v Valentinu Omanom in drugimi umetniki, v času od 8. do 13. avgusta 1983
Prireditelj: Mladinski center na Rebrei

Slovensko prosvetno društvo „Trta“ v Žitari vasi vabi na

proslavo 75-letnice obstoja

v nedeljo 14. avgusta 1983, s pričetkom ob 14.30 uri v ljudski šoli v Žitari vasi.

Sodelujejo:

kulturne skupine domačega ter sosednjih društev in pihalni orkester tovarne papirja Radeče
Ljubitelji slovenske pesmi in kulture prisrčno vabljeni!

Slovensko planinsko društvo Celovec — Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Sentjakobu v Rožu — Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“ v Ločah — Kulturno društvo „Peter Markovič“ v Rožku vabijo na

Izlet na Jeko (2143 m)

V SPOMIN JOŽEJU MIKLAVČIČU
v nedeljo 14. avgusta 1983

Zbirališče in odhod: ob 7. uri zjutraj izpred gostilne Türkenkopf na Kopanjah. Povratek preko Bleščeče (planinska postojanka SPD Celovec), kjer bo kratka spominska slovesnost.

Na razpolago so vodiči. Starejši ljudje, ki ne zmorejo te ture, gredo lahko že kar s Kopanja na Bleščečo (pičila ura hoda).

GLOBASNICA:

Mednarodna razstava mineralov in fosilov V spomin Jozeju Miklavčiču

V soboto in nedeljo je bila pri Šoštarju v Globasnici zanimiva razstava mineralov in fosilov, na katero je vabilo društvo „Der Naturfreund und Mineralsucher in den Südalpen“. Organizator te razstave je bil Siegfried Heppner iz Reutlingena v Zvezi republik Nemčiji.

Na Koroškem zlasti med koroškimi Slovenci je res zelo malo zbiralcev mineralov in fosilov, kar je en manko, ki ga bo treba odpraviti. Kdor je obiskal to razstavo je šele videl, kakšne lepote in bogastvo skriva naše podzemlje. Na razstavi v Globasnici, katere sta se udeležila tudi zastopnika Slovenskega planinskega društva Celovec, smo videli razstavljenih na tisoče mineralov in fosilov iz različnih območij naših Alp, tako iz Avstrije kot tudi iz Slovenije oz. iz Jugoslavije.

Planinci smo znani ljubitelji narave in zato je tudi v našem interesu, da se z zbiranjem mineralov in fosilov bolj seznanimo. Od organizatorja razstave Siegfrieda Heppnerja smo zvedeli, da je bil pobudnik razstave v Globasnici in da je on skupno z gostilničarjem Smrečnikom povabil Društvo prijateljev mineralov in fosilov iz Trbiča in tako obogatilo mednarodno razstavo, ki je tokrat našla svoje mesto v Podjuni in vzbujala zanimanje tudi med našim prebivalstvom. Na tej razstavi si lahko kupil minerale ali fosile in to je že prvi

korak, da postaneš navdušen zbiralec. Predsednik Komiteja za mednarodne razstave mineralov in fosilov iz Trbiča Mirko Majer nam je povedal, da je bilo v Trbiču že 11 mednarodnih razstav in da v Sloveniji že v osnovnih šolah navdušujejo mladino za zbiranje mineralov. To zbiranje daje vpogled v marsikatero področje naravoslovja, v ustrezne gospodarske dejavnosti in v poklice.

V okviru razstave je bil tudi kulturni program, ki ga je oblikovala

domača folklorna skupina iz Globasnice, ki je dala prireditvi še pomembnejši okvir. Poleg zbiralcev mineralov in fosilov so razstavo obiskali številni domačini, med njimi globaški župan Sadjak ter tuji gostje, ki letujejo v Podjuni.

Takšna razstava, ki smo jo doživeli v Globasnici je po svojem značaju tudi kulturno-reklamna manifestacija, obenem pa priložnost za prijateljsko srečanje, za izmenjavo izkušenj in nadaljnje uspešno sodelovanje.

Šentilj ob Dravi

V nedeljo zvečer je po dolgih letih spet enkrat javno nastopil v Šentilju mešani pevski zbor „Mojcej“, ki ga je nekoč vabil naš veliki, sedaj že pokojni harmonizator in skladatelj Pavle Kernjak. Tokrat je dirigiral zbor Kernjakov sin Miro Kernjak. Z veseljem smo poslušali lepo ubrano petje tega zbora, ki je bil nekoč stalno prisoten po koroških odrih. Res srečni smo bili, da se je „Mojcej“ spet prebudila in da je spet tako privlačna kot je bila nekoč. Prav nič se ji ne pozna leto, brhka je kot nekdanj in želimo ji z novim pevovodjem na čelu,

da bi bila večkrat prisotna, tako doma kot tudi po drugih krajih.

Z veseljem pa smo lahko zabeležili lepo uspeli nastop gostov iz Borovelj, to je tamkajšnjega Slovenskega prosvetnega društva, ki se je predstavil z mladim moškim zborom, ki ga vodi Roman Verdel in z instrumentalno skupino Oraže.

V glavnem sta pevska zbora imela na programu Kernjakove pesmi, ki so za nas domačine še posebno privlačne, to tudi zaradi tega, ker je v našem skupnem interesu, da bi Kernjakova pesem, ki je znana po celem svetu, ostala še naprej živa, še prav posebno pa v našem domačem okolju.

Pameten lokalni patriotizem je zdrav in zato je naša želja, da bi Kernjakov rod nadaljeval tradicijo Pavla Kernjaka, pionirja prijetne ljudske koroške pesmi. Zbrano publiko v dvorani pod novo cerkvijo je pozdravil v obeh jezikih namestnik tajnika Slovenske prosvetne zveze Jože Mečina, povezavo pa je imela Helena Verdel iz Borovelj, ki je ob tej priložnosti seznanila tuje goste, ki letujejo v Šentilju in okolici, z življenjem Pavla Kernjaka, po katerem je občina Vrba poimenovala neko cesto.

Naj še zapišemo, da se je poleg domačinov in gostov udeležil nedeljskega kulturnega večera, katerega prireditelj je bila Katoliška prosveta Šentilj, tudi občinski odbornik Herman Mačnik (EL), katerega zasluga je, da imamo v svetovno znanem letoviškem kraju Vrba sedaj cesto Pavla Kernjaka.

Pred tremi leti 12. avgusta smo slovenski planinci na Koroškem zgubili velikega moža planinca in rodoljuba, starosta slovenskih planincev na Koroškem in gospodarja prve slovenske zamejske planinske postojanke „Koča nad Arihovo pečjo“ na Bleščeči Jozeja Miklavčiča. Njegova druga domovina je bila gori na Bleščeči med svojimi planinci, ki so ga vsi brez izjeme spoštovali in ljubili. Kot gospodar koč pa ni skrbel samo za Kočo, temveč za vse kar je v povezavi s planinstvom, predvsem pa s planinstvom na območju pogorja Jepske. Markiral je pota, obnovil vrelce „Pri vodici“ pod Komnico in v znameniti akciji treh Jozejev — Jože Miklavčič, Jože Kunčič in Jože Kofler — markiral in otvoril pot do nekdanjega partizanskega bunkerja pod Arihovo pečjo in v tej akciji zavaroval pot do bunkerja s kovinsko vrvo.

Čeprav je bil kmet je našel vedno potrebni čas za planinstvo in z velikim veseljem je do pozne starosti obiskoval domače in tuje gore, kamor

ga je vedno spremljal njegov zvesti prijatelj Lubo Urbajs. Jože Miklavčič pa ni bil samo planinec, temveč tudi navdušen prosvetaš in zadružnik ter človek s plemenitimi prizadevanji za skupnost, skratka idealist, da mu ga ni para.

Pred tremi leti je prenehalo biti srce tega plemenitega moža, katerega dejanja nam bodo ostala v nepozabnem spominu.

Pozimi se je med planinci na Bleščeči porodila misel, da letos ob tretji obletnici njegove smrti (12. avgusta) povabimo planince in vse njegove prijatelje, da se ga spomnimo ob izletu na njegovo najbolj priljubljeno in obiskovano goro Jeps ter se na povratku na Bleščeči v slovenski planinski koči spomnimo tega velikega moža (glej vabilo na 4. strani!).

V nedeljo 14. avgusta bo ta ideja realizirana. Vabljeni so vsi, ki so poznali Jozeja Miklavčiča in seveda tudi drugi, da v častnem številu manifestiramo, to kar je dejansko bil — mož značaja, rodoljub in velik planinec-idealist.

Srečanje gasilcev treh dežel v Mojstrani

V Mojstrani je bilo v nedeljo 24. julija deveto tradicionalno srečanje gasilcev treh dežel — Koroške, Furlanije-Juljske krajine in Slovenije. Kot po navadi so se gasilci pomerili med seboj v gasilskih vajah. Ekipno so na tekmovalju največ točk zbrali gasilci s Koroške, drugi so bili gasilci iz Furlanije-Juljske krajine, tretji pa iz Slovenije. Pri gasilskih desetinah treh dežel, ki so se pomerile med seboj, je bila najboljša desetina iz Smokuč (Slovenija), druga je bila desetina iz Beljaka, tretja pa ekipa iz Podklostra. Na koncu je bil še posrečen nastop gasilcev-pionirjev iz Podklostra in Zabreznice, kar kaže na resno in zavzeto delo starejših gasilcev z mladino.

V govorih so predstavniki treh dežel večkrat poudarili, da takšna srečanja krepijo medsebojno sodelovanje, predvsem na področju usposabljanja in pomoči pri požarih in drugih elementarnih nesrečah, ta srečanja so pa

tudi lepa priložnost za navezavo prijateljskih stikov na meji treh dežel.

V kulturnem programu sta sodelovala pihalni orkester Jeseniških železarjev in folklorna skupina Društva upokojencev Javornik — Koroška Bela. Prihodnje (deseto) srečanje bo prihodnje leto v Furlaniji-Juljski krajini.

Huda neurja terjala tudi človeške žrtve

Hudi vročini, ki je mestoma dosegla rekord stoletja, je sledil val strašnih neurij, ki so zlasti na Koroškem, pa tudi na Zgornjem Avstrijskem povzročila ogromno materialne škode — in tudi človeške življenja. Na Koroškem je od torka na sredo prišlo do številnih neurij, ki so posebno prizadele predele okoli Spitala, Ziljsko dolino, Rož in druge kraje. Škoda, ki so jo povzročili hudi nalivi in strele, sicer še ni ocenjena, vendar je že jasno, da bo znašala milijone šilingov.

Strašno neurje je zajelo tudi Šentjakob v Rožu, kjer je potok Suha prestopil obrežje; deroče mase vode so napravile ogromno škode. Posebno tragično se je to končalo za delavca Jakob Lepuschitz, zaposlenega pri lesnem trgovcu Melincu, ker se ni mogel pravočasno rešiti vodnih mas, ko so le-te zajele njegovo vozilo, ki je obtičalo v pesku. Postal je žrtev naravne katastrofe. Vsa prizadevanja sodelavcev so bila zaman. Jakob Lepuschitz iz Podroščice zapuščala ženo in šest nepreskrbljenih otrok.

Kot že omenjeno poročajo o ogromnih škodah tudi iz drugih krajev Koroške. Tako je strela uničila več gospodarskih poslopij, neka družina v zgornji Dravski dolini je v kratkem času izgubila tudi streho nad glavo, ko je hiša pogorela do tal.

Umrl je Valentin Just

Prejšnji ponedeljek je po težki bolezni v 88. letu starosti umrl vladni svetnik, pisatelj, bivši direktor bolniške zavarovalnice „Gebietskrankenkasse“ in predsednik Avstrijsko-sovjetskega društva Valentin Just.

Za pokojnega Valentina Justa je značilno, da je bil vedno tesno povezan z malim človekom in se kot socialist uveljavljal med našim ljudstvom. Foltej, tako so mu pravili domačini, se je rodil kot sin puškarke družine in slovenskih staršev v Glinjah. Kot politični dejavnik je na sestankih govoril v obeh deželnih jezikih. V času nacizma v zadnji vojni je tudi on zaradi svojega idealizma in prepričanja moral deliti težko usodo tisočev in tisočev internirancev in proslulih nacističnih kacetnih. Valentin Just je zaslovel tudi kot koroški pisatelj, ki je z veliko ljubeznijo opisoval zgodovinska dogajanja zlasti z dvojezičnega ozemlja. Koroški Slovenci ga spoštujemo predvsem zaradi tega, ker se je vedno zavzemal za našega človeka in tudi mnogo prispeval — to tudi s pisateljskim peresom — da pregrada, ki je ločevala oba naroda na Koroškem ni več tako izrazita kot je bila nekdanj. Skratka Foltej je bil eden redkih avstrijskih političnih dejavnikov, ki je razumel težnje koroških Slovencev, za kar smo mu iz vsega srca hvaležni.

Prejšnji petek se je velika množica pogrebcev poslovila na boroveljskem pokopališču od vseh spoštovanega pokojnika, katerega dejanja v dobrobit malega človeka bomo ohranili v nepozabnem in častnem spominu. Svojcem in sorodnikom ob težki izgubi izrekamo naše globoko sožalje.

Der Kärntner Heimatdienst begehrt zu dem in der Ausgabe des „Slovenski VESTNIK“ vom 15. Juli 1983 erschienen Artikel des Thomas Pluch unter dem Titel „Unter vier Augen“-Sozialismus - Zum Kärntner SP-Sturm auf das „Dorf an der Grenze“ die Veröffentlichung nachstehender

Entgegnung

Sie schreiben: „... der rechtsradikale Kärntner (richtig: Kärntner) Heimatdienst...“

Diese Behauptung ist unwahr. Der Kärntner Heimatdienst ist nicht rechtsradikal sondern eine demokratische Organisation.

Sie schreiben: „Der Heimatdienst,

Nachfolgeorganisation deutschnationaler Bünde...“

Diese Behauptung ist unwahr. Der Kärntner Heimatdienst ist keine Nachfolgeorganisation deutschnationalistischer Bünde. Er wurde erst 1955 als eigenständige Organisation gegründet.

1. Dejstvo je, da je SV ponatisnil Pluchov imenitni članek iz socialističnega časopisa „Zukunft“, gospodarstvo in kulturo „Zukunft“ (štev. 7-8/83). Dejstvo je tudi, da „Zukunft“ do danes ni dobil od KHD zahtevka po odgovoru. Ali torej teoretično glasilu socialistov sme trditi, da je KHD desnoradikalni in da je naslednik nemškonacionalističnega zveza, medtem ko glasilu Slovencev na Koroškem tega ne sme? Ali je očitek tam resničen, medtem ko je pri nas neresničen?

2. Dejstvo je, da v knjigi „Rechts-Extremismus in Österreich nach 1945“ (peta predelana in dopolnjena izdaja, Dunaj 1981) najdemo naslednjo karakteristiko KHD:

„Eine der größten etablierten Organisationen des österreichischen Rechts-Extremismus mit starkem Einfluß auf die Kärntner Landespolitik und auf die Minderheitenpolitik auf Bundes-

ebene. Nach Ansicht des stellvertretenden Kärntner Landesamtsdirektors Hofrat Dr. Ralf Unkart ist der KHD eine „Rechts-Extrem-Verjeldorganisation der ÖVP“. Zentrales Anliegen des KHD sind die „Deutscherhaltung Kärntens“ und die „Bekämpfung der angeblich privilegierten slowenischen Minderheit, insbesondere deren im Staatsvertrag festgelegten Rechte. Mit der Aufputschung der sogenannten „Uranst“ wird die deutschsprachige Mehrheit gegen die slowenische Minderheit manipuliert. Denunziation der Kärntner Slowenen als „heimatfremd“ und „Tito-kommunistisch“.“

Dejstvo je nadalje, da je ta karakteristika objavljena z vednostjo KHD po procesu proti izdajateljem knjige in da KHD do danes ni zahteval preklica teh trditev.

3. Prav tako je dejstvo, da je na tem procesu prišlo do poravnave.

Častno izjavo objavlja glasilo KHD v svoji 61. številki. Tam avtorji omenjene knjige sicer pravijo, da nimajo vzroka za obdolžitve, da KHD in njegov predsednik gojita tradicije nacionalsocializma, da prakticirata „fasisem“ mogočega“ in da je dr. Feldner organiziral pogrom na krajevne napise, vendar v tej izjavi nikjer ni zanikano, da je KHD desnoekstremni. Kljub temu KHD trdi: „KHD ist nicht rechtsextrem“.

4. Dejstvo je vsekakor tudi, da je KHD 8. marca 1980 v Šentvidu praznoval 60-letnico „Kärntner Heimatdiensta“ (glej faksimile iz Ruf der Heimat, štev. 53/1980). Za „Kärntner Heimatdienst“ in njegovega nasledni-

ka „Kärntner Heimatbund“ pa menda nihče ne bo trdil, da nista bili nemškonacionalni zvezi.

5. In končno lahko vzamemo tudi za dejstvo, da današnji KHD ne ve niti za leto svoje ustanovitve. V odgovoru trdi, da je bil ustanovljen leta 1955. Iz zgodovine in policijskih arhivov pa vemo, da je bil sicer 1955 ustanovljen „Kärntner Schulverein Südmark“, da pa se je rodil KHD sam šele v začetku leta 1957. Pri porodu so mu pomagali „Kärntner Schulverein Südmark“, „Kärntner Landsmannschaft“ in „Kärntner Abwehrkämpferbund“.

Mislamo, da ta dejstva ne potrebujejo komentarja. Uredništvo

Faksimile iz Ruf der Heimat, štev. 53, marec 1980, str. 8. — Leta 1980 je Kärntner Heimatdienst praznoval 60-letnico Kärntner Heimatdiensta. Je torej Kärntner Heimatdienst le naslednik nemškonacionalnega Kärntner Heimatdiensta?

SREBRNI GLAS

V deželi, kjer so gore tako visoke, da jim vrhove zakrivajo oblaki, je živela deklica z imenom „Srebrni glas“.

Ob rojstvu so ji sicer dali drugačno ime, vendar se ga niti mati ni več spominjala. „Srebrni glas“ so klicali deklico zaradi njene čudovitosti, zvonkega in čistega glasu. Če bi ljudje mogli, bi si za deklico izmislili še lepše ime, kajti njen glas je zvenel bolj čisto in zvonko od najdragocenejših kovin na svetu.

Srebrni glas je živela v koči kot lastovičje gnezdo pripeti na gorsko strmino. Vsako jutro, ko je sonce komaj pozlatilo gorske vrhove, si je zadela na ramo vrč in se spustila k potoku po vodo. Šla je in se pozibavala v ritmu pesmi — lahka ko lastovka in glasna ko slavček.

Ko je zaslišal čudežno petje, je potok utihnil, valovi so nehali šumeti, ribice so — začarane od pesmi — prenehale plavati. Orači in vinogradniki, ribiči in perice so spremljali pesem in hitreje so se jim dvigale roke, laže se jim je zdela delo.

Srebrni glas je bila vesela, da je njeno petje ljudem v veselje in pela je, ko je v zlatih jesenskih dneh nabirala jantarne grozde v vinogradu, pa ko je sedela za kolovratom, pela je, ko je snežni mež zavijal okrog oken koč in, ko je spomladi s cvetjem krasila svoje lase.

Sivolasi starci so se spoštljivo klanjali čudoviti pevki, mladi so s cvetjem lepšali prag njenega doma, dekleta so jo imenovala starejšo sestro.

Tako je Srebrni glas doživela svoje šestnajsto leto. Najlepši mladeniči dežele so jo pričeli snubiti in mati ji je velela, naj si prične pripravljati poročno obleko.

Toda tisto leto se je zgodila velika nesreča. Grozni in kruti kan je napadel Deželo visokih gor. Kakor vihar, ki opustoši vse na svoji poti, je polja in gore predirjala sovražna vojska. Kan je Deželo visokih gor premagal. Ukazal je v verige ukleniti starce, pobijati mladeniče, a ženske zaslužniti.

V nekaj srečni deželi so utihnile pesmi in smeh in celo otroci se niso več smejali. Jok in stok se je razlegal iz hiš in vsa dežela se je pogreznila v žalost.

Le v koči, ki je bila kot lastovičje gnezdo pripeta na skale, je zvenela pesem. Srebrni glas je pela dalje. Pela je o soncu, o ljubezni, o soncem napojenem grozdu, o razposajenih ribicah v tolmunu, o rožah, ki ponoči zvijejo svoje listke, a jih sončnim žarkom v pozdrav zopet odpro.

Ljudje so poslušali njeno petje in govorili: „Poj, Srebrni glas; ob zvokih tvoje pesmi nam je laže prenašati trpljenje!“

In Srebrni glas je pela še bolj zvonko, čeprav ji je od žalosti, ko je gledala trpljenje svojega ljudstva, pokalo srce.

Nekoč se je kanu zahotelo ogledati si pokorjeno deželo. Dan se je nagibal k večeru. Kan je jahal na bogato okrašenem konju, okovan v neprodiren oklep, obkrožala ga je telesna straža in množično spremlstvo.

Kan je bil slabe volje. Obrvi je imel namršene in krog tenkih, kot z ostrino kindžala vrezanih ust, so ležale gube nezadovoljstva. Njegovi bližnji so s strahom gledali svojega gospoda...

„Moj modreci so mi govorili, da v tej deželi poje celo zrak, jaz pa slišim le jok in stok!“ je spregovoril kan in se obrnil k prvemu ministru, ki mu je sledil. „Mar je sužnje nemogoče prisiliti, da bi ob pogledu na svojega gospodarja peli?“ je jezno dodal.

„Vaše veličanstvo,“ je zatikajoč se od strahu zamrmral vezir in se trudil najti besedo v svoje opravičilo.

Prav tedaj pa se je iz koč, ki je bila kot lastovičje gnezdo pripeta na skale, zaslišalo petje. Glasovi so bili tako lepi, da so nehote vsi utihnili in prisluhnili.

Kan je ustavil konja, obstalo je spremlstvo, sluga in telesna straža, umolknila so ptice in murni in še celo oblaki je zavrla pesem, da so ustavili svoj beg po nebesni sinjini.

„Kako čudovit slavec!“ je vzklil kan, ko se je ovedel. Obrnil se je k svojemu vezirju:

„Takoj ujemite to ptico, zaprite jo v kletko in postavite jo v mojo spalnico!“

Sluge so planili proti koči, od koder je prihajalo petje, da bi izpolnili kanov ukaz; toda čez trenutek so se zmedeni vrnili.

„Vaše veličanstvo,“ je jecljaje dejal vezir, „vaša volja je zakon, toda... toda... to ni ptica — to je deklica!“

„Deklica,“ je osuplo vzklil kan in se zasmejal. „No, nič za to, še boljše! Ukazujem vam, da jo brez odloga pripeljete v moj dvorec!“ Po teh besedah je kan spodbodel konja in šel naprej ogledovat si svoje vladarstvo.

Srebrni glas je sedela pri ognjišču in pela večerno pesem. Nenadoma je pod okni zaslišala topot konj in rožljanje orožja. Dveri so se odprle in v koč so vdrl kanovi sluga.

„Pripravi se, deklica! Kan te je ukazal priversti v dvorec!“ je zapovedal načelnik straže.

„Dobro mi je tudi v moji koči,“ je odgovorila Srebrni glas.

„Menda se ne boš upirala kanu!“ je zmedeno zakričal načelnik.

Sluge so planili k deklici, ji zvezali roke, jo izvlekli iz koč, jo privezali k sedlu in skočili na konje. Tri dni in tri noči so šli konji in se končno ustavili pri dvorcu. Iz granita izsekane skale so obkrožale kanov dvorec in visoko nad njimi se je dvigal v mračno nebo stolp smrti, s katerega je kan metal tiste, ki so se mu drznili

biti nepokorni. V dvorcu je bilo nešteto dragocenosti. Prestolna dvorana je žarela kot sonce v zenitu, a stene v spalnici so se svetile kot mladi mesec.

Kan je zdolgočasnega obraza sedel na zlatom vezanih blazinah pod brokatnim baldahinom.

„Vaše veličanstvo,“ ga je vprašal vezir, „ali bi hoteli gledati ples pomladi?“

Vezir je dal znak in desetine plesalk so kot od

PAMETNE MISLI

- Končanemu delu se pridruži veselje.
- Dolg in greh rasteta zmeraj.
- Kdor po sili z domačega praga leti, na tujem le gloda obrane kosti.
- Toliko imej velika usta, kolikor lahko poješ.
- Najprej pometaj pred lastnim pragom, potem šele na sosednjega pokaži.
- Lačna vrana siti ne verjame.
- Ne prevzemi se v sreči, ne ponižaj se v nesreči.
- Nevoščljivost nikoli ne miruje.
- Bolje malo, pa to dobro.
- Bogat je ta, ki je zadovoljen s tem, kar ima.
- Čisti računi, dobri prijatelji.
- Slab človek vse obrača na slabo.
- Lakomnežu vedno nekaj manjka.
- Ni dobro s pametjo se skregati.
- Vrana vrani oči ne izkljuje.
- Neznanje je mati predrznosti.
- Vaja dela mojstra.
- Ni uzde, ki bi brzdala strasti.
- Zmaga ima sto očetov, poraz pa je sirota.

Mravljinina nesreča

Boljšega kraja bi si mravlje ne mogle najti. Pred žarkim poletnim soncem in pred mrazom pozimi jih je ščitila stara smreka. Živele so, skrbele so za drobna jajčeca, za ličinke, za bube, za mladi rod...

Otroci so jim kdaj pa kdaj nagajali, ali one so živele tu vse do tistega dne, ko so se neznane moške roke stegnile v mravljišče in ga razdrle. Mravlje so se zbrale, da bi človeka pregnale; grizle so ga, a so si ob rokavicah, ki jih je imel na rokah, polomile čeljusti in tako mu tudi mravljinčji strup ni mogel do živca. Grebel je še dalje po mravljišču...

Delavke so ta čas odnesle bube globlje v mravljišče, a človeške roke so segle že tudi do bub. Človek je zajel mravljišče z nešteti smrekovimi iglicami, z bubami in mravljami vred v veliko vrečo.

To se je zgodilo tako hitro, da so bile mravlje ob pamet.

Mož si je otrešal z rok mravlje, zavil vrečo, jo z vrvoj prevzel in si jo oprtal.

Ko je prišel domov, k hišici sredi loga, si je oddahnil: bilo je poletje in vročina je tudi njega zdelala. Vrečo z mravljami in mravljiščem vred je vrgel na tla, jo odvezal, stresel razdrto mravljišče na vročo betonsko ploščo in ga razgrebel.

Se tisti trenutek so se začele mravlje prekopicavati, zakaj

naredile bi si rade nov dom, novo mravljišče. Iskale so primerne sence in vlažnih tal, a vse njihovo prizadevanje je bilo zaman, okoli betonske plošče je tekla po jarku voda in tako si niso vedele pomagati. Z vroče betonske plošče ni bilo rešitve in med mravljami je nastal strašen preplah. Tekale so po betonski plošči od kraja do kraja. Kdaj bo zdrknila žareča obla z obzorja, kdaj bo zakrila noč ta strašni svet, kdaj bo padla hladna rosa...

Tedaj pa je pritekla neka mravlja in jim razglasila, da je sredi betonske plošče smrekova vejica, pod to smrekovo vejico pa da je gosta senčica. Kot na ukaz so takoj zatem znašale bube pod vejice, v senčico. V kratkem jih je bilo tam za tri pesti...

Spet je prišel mož, privzdignil smrekovo vejico in pogledal.

„Še malo počakajmo,“ je rekel otrokoma, ki sta opazovala mravljinjo nesrečo.

Mravlje, ki niso vedele za nesrečo, ki jih je čakala, so si potem, ko so rešile bube gotove smrti, oddahnille. Kmalu zatem pa je prišel oče otrok, privzdignil vejico, šel z dlanmi v jamico in zajel bube z obema rokama. Mravlje, ki so to videle, so stekle na njegove roke, mož pa si jih je potem, ko je stresel bube v skledico, otrešal z rok in odšel proti hi-

viharja razmetani listki jabolčnega cveta zakrožile po dvorani. Bilo je, kot bi sama vesna — utelešena v teh plesalkah — priletela v dvorano.

Kan se je nejevoljno namršil in vezir je dal znak, da naj plesalke zginijo.

Kan je nezadovoljno pogledal svoje bližnje in vezir je s strahom pomislil, da si, kakor se zdi, ne more izmisliti ničesar, s čimer bi razveselil svojega vladarja. Tedaj je k vezirju stopil načelnik straže in mu nekaj šepnil na uho. Vezir se je nasmehnil.

„Vaše veličanstvo!“ se je obrnil h kanu, „deklica iz Dežele visokih gor, ki ste jo ukazali pripeljati v dvorec, čaka vaših ukazov!“

Kan je dvignil veke.

„Privedite jo!“ je ukazal.

Vrata so se široko odprla in s stražo obdana je prišla Srebrni glas v dvorano. Ustavila se je in njene oči so se srečale s kanovimi. Kan je pripril vek gledal na deklico, ki je stala pred njim.

„Hočemo, da bi razveselila naš sluh in zapela svojo najlepšo pesem!“ je dejal in legel na blazine, da bi poslušal.

Srebrni glas je molčala. Kan se je nasmehnil.

„Mi radodarno plačujemo slugam, ki delajo nam na ljubo!“ je rekel, vzel iz skrinjice prgišče draguljev in jih vrgel k dekličinim nogam.

Srebrni glas je pogledala na kamne, ki so se ji svetili ob nogah in odvrnila:

„Ne, kan; sneg na visokih gorah moje domovine žari bolj od tvojih draguljev.“

Kan se je namršil: „Zlata ti bom dal, dekle, samo poj!“ je dejal.

Srebrni glas je odmajala z glavo:

„Ne, kan; nobeno zlato sveta se ne more meriti z zlatom v moji domovini!“

„Dal ti bom vse srebro svoje zakladnice!“ je kričnil kan, kajti tega ni trpel, da njegovih ukazov ne bi izpolnjevali.

Srebrni glas se je nasmehnil:

„Potoček pod pragom moje kočice zveni prijetneje od srebra iz tvojih zakladnic!“

„Prisilil te bom k petju!“ je zamrmral kan in mignil krvniku.

Krvnik je dvignil bič in udaril deklico po razgaljenemu hrbtu. Močne kanove oči so se zaiskrile kot zveri, ki začuti kri.

„Poj vendar, poj!“ je zatikajoč se ponovil. Srebrni glas pa je molčala.

Tedaj jo je od jeze ponorel kan zapovedal mučiti z najhujšimi mukami, toda niti glasu ni bilo iz njenih trdno stisnjenih ust.

Kan je mršil obrvi in razmišljal, s kakšnimi mukami bi še mučil sužnjo, a je nenadoma ukazal, naj nehajo.

„Poslušaj!“ je rekel in gledal v že od smrti obseščene dekličine oči. „Ukazal bom, naj sleptajo polja tvoje domovine, naj izsušijo njene potoke in reke, vpepelil bom domove in samo nebo bo

ši. Mravljinje bube je nesel v posebno hišo, kjer je redil mlade fazančke — z njimi so se fazančki gostili.

Vrnil se je brez skledice, z vrečo v roki. Z orokavičnimi rokami je segel po mravljah in po preostanku smrekovih iglic in jih nasul v vrečo. Nato je vrečo zavil, jo zvezal in dal starejšemu sinku —

„Tam v gozdu, pod smrekovo vejico, ki je spet stres!“

To je rekel sinku, sam pa je odšel proti hiši.

Otrok je z bosimi nogami stekel po pokošeni travi med polja. Tekel je toliko časa, dokler ni prišel v smrekov gozd blizu Drave. Pod visoko smrekovo je spustil vrečo z rame, jo razvezal in stresel razdrto mravljišče brez bub na tla. Potem je zažvižgal in odpetal — mravlje pa so ostale brez doma, brez bub, same, nesrečne, da nikoli tako...

Sonce je zlezlo k zatonu, a pod smrekami je bila gosta senca. Tla so bila vlažna, Drava onkraj gozda je pošumevala, zrak je bil nasičen z vlago...

Naslednje jutro pa so mravlje brž ko so se zbudile, odšle na delo: dobile bodo spet jajčka, iz jajčk bodo zrastle ličinke, iz ličink bube, in spet bodo zrastle mlade mravlje...

Branka Jurca

Pišče

Zleglo se je drobno pišče. Ko pod kokljo se pogrelo, ko se prvič je najelo, že je steklo na dvorišče.

„Joj, kako je lep ta svet,“ pišče se je čudilo. Sonce nanj je žarke lilo in povsod pomladni cvet.

Semkaj z vrta čez ograjo češnja bela se mu smeje, prav do sem dehtijo veje, v vejah vrabci se igrajo.

Tam na gnoju pa junaško lep petelin se spreha, krona na njegovi glavi maja, pa zauka korenjaško.

„Tudi jaz tako bom hodil, ko bom velik in dorel, možko tamkaj se bom pasel, modro kurji rod bom vodil.

Res prekrasen je ta svet,“ si je reklo drobno pišče. Steklo vedro čez dvorišče in se šlo pod kokljo gret.

vzdrtelo ob pogledu na trpljenje svojega ljudstva. Razveseli me s svojim peljem!...

Krvniki so odstopili. Srebrni glas se je dvignila in se zavrnila. Njeno telo je bilo v krvi in ranah, strašna bledica ji je pokrivala obraz. Njene od smrti zamegljene oči so se ustavile na kanu in začarele — zapela je... In tedaj je bilo, kot bi zapel sam zrak, zaplahutal je brokat baldahina, zapljuskala je voda v vodometu, zatrepotali so vrhovi platan in do tal so se priklonili dvorjani in kanova straža.

Srebrni glas je zapela strašno in prelepo pesem — v njenih zvokih je odmeval žvenket mečev in zmagovalni kliki. To je bila pesem borbe in zmage. Klicala je ljudstvo na boj proti zasluževalcem domovine. Od njenih zvokov so zadržale stene kanovega dvorca in zdela se je, da se bodo zrušile v prah.

„Utihi, brezumnica!“ je v grozi zakričal kan.

Srebrni glas pa je pela dalje.

Od gneva ponoreli kan je zagrabil kindžal in ga zasadi v dekličine prsi. Kri je brizgnila iz rane, Srebrni glas se je opotekla. Vendar so se njene ustne še premikale, kakor da bi je nihče na svetu ne mogel prisiliti k molku.

„Vrzi jo s stolpa!“ je zavpil kan.

Sluge so obstopili deklico, ji zvezali roke in jo odvedli k stolpu smrti. Obkrožena od straže in težko prestavljajoč noge se je Srebrni glas vzpenjala po stezi. Kri ji je lila iz ran in vendar je še pela.

Dvigala se je više in više — in nenadoma so se v daljavi zabeležili vrhovi Dežele visokih gor. Srebrni glas je pogledala nanje in njen glas je zazvenel še bolj zvonko. Vzpela se je še više in zagledala zelene strmine gor. Zavalovali so vinogradi, razpele so se srebrne niti polokov in rek. Dekletov glas je zadonel še silneje, še glasneje — in strašna in prelepa pesem borbe in zmage je zaplula v dalj, v Deželo visokih gor.

„Vrzi jo s stolpa! Vrzi jo s stolpa!“ je kričal kan.

Načelnik straže je skočil k deklici in jo pahnil v globino. Zaplahutalo je belo ogrinjalo in Srebrni glas je zdrsnila in prepad. Za trenutke so se ji zasvetili pred očmi vrhovi rodni gor in zazdelo se ji je celo, da vidi svojo malo, kot lastovičje gnezdo na skale pripeto koč, grozde vinograde, ki senčijo njen prag, svojo mater... Mati ji izteza nasproti svoje zgarane, zaslužnjene roke, solze ji tečejo po zgubnem licu in ponavljajo:

„Poj, Srebrni glas, poj pesem borbe in zmage!“

Se zadnji, nenavadno močni in čisti glas se je utrgal iz dekličinih ust — in njeno telo se je razbilo od skal.

Njena pesem pa ni utihnila: veter jo je prestregel in donela je v daljo. Prodrla je skozi tkalca in drvarja, zazvenela je ob oračevem ognjišču in kovačevem vagnju. Ko so jo zaslišali, so srca mladeničev zagorela v pogumu, v očeh starcev je zaplamltel ogenj sovraštva — zazveneli so meči in sablje, in še ti, ki so pokorno sklanjali glave, so zgrabili za orožje.

Ljudstvo Dežele visokih gor se je dvignilo proti osvajačem, izgnalo je krutega kana, uničilo njegovo razbojniško gnezdo in strlo v prah stolp smrti.

Tam, kjer se je nekoč razbilo telo čudovite pevke, raste rdeči mak, njene pesmi pa pojejo ob dolgih zimskih večerih tkalci in drvarji, vojaki in dekleta, pojejo jih mladeniči, ko brusijo meče za obrambo domovine.

Kaj pravijo naši kmetje?

V prejšnji številki smo objavili najnovejše statistične podatke odseljevanja kmečkih delovnih moči v druge poklice. Zadnjih deset let se je delež kmečkega prebivalstva v Avstriji znižal za 13 %, od leta 1960 celo za 25 %. Vedno več je tkzv. polkmetov, ki si morajo ob kmetovanju poiskati še dodatno zaposlitev.

To pa ni edini problem, s katerim se danes naš kmet sooča. Prav južno koroško kmetijstvo bodo prizadele nedavne sankcije za klavnice Šentvid in Celovec. Zaradi pomanjkljivosti glede higienskega stanja tema dvema obratoma ni bil priznan status EG. Posledica po nedvomno oteženo izvoz mesa v inozemstvo, predvsem v Italijo.

Tudi čudovito sončno vreme preteklih tednov je začelo delati našim kmetom preglavice. Pobarala sem torej nekatere izmed njih, kakšna se jim tokrat obeta letina, kako ocenjujejo situacijo in probleme kmeta na južnem Koroškem, pa še to, če v svoji neposredni okolici kaj čutijo tendenco odseljevanja kmečkega prebivalstva v druge poklice.

Ignac Domej, doma v Rinkolah pri Pliberku, si pričakuje za letošnje zelo dobro letino. „Do zdaj me suša k sreči še ni prizadela. Zadnje dni se je v obrobni karavanski krajih parkrat pošteno vilo in plohe so tla spet zmocile. Urezali so se tokrat tisti kmetje, ki so se specializirali na proizvodnjo koruze — namreč najbolj zaradi suhega vremena.“ Domej se bavi z govedorejo. S sezonsko ceno za pitane bike je kar zadovoljen. Skrbí ga pa konflikt okrog celovške in šentvidske klavnice: „Naš kmet bo prav

gospodarjenju se je opredelil predvsem na živinorejo in mlečno produkcijo. „Z letino sem do danes prav zadovoljen. Moja zemlja leži bolj globoko in suše še ne občutim tako zelo, vendar je že skrajni čas in vsi hrepenimo po dežju. Najbolj trpi koruza, ki jo pri nas pridelujemo le za krmljenje. Vedno večja postaja nevarnost, da bodo kmetje pridelali premalo krme in bodo prisiljeni, oddati živino predčasno. Temu sledijo seveda težave na trgu in cena pade. Že nekoč smo se znašli v taki situaciji. Takrat je suša v mesecu juniju privedla do podobnih težav. Cena je padla pod minimum in izgube so bile tako velike, da smo dobivali finančno podporo od države. Tudi žito, čigar višje vredno poletno stanje sta bili odlični, se mi zdi zdaj kar nekako zmedlelo.“ Tudi po mnenju Lesjaka se je položaj za slovenskega kmeta zaostrial, odkar so izključili klav-

Sadje in turizem

Sadje v turistični sezoni in pridobivanje mošta bo prihodnje nedelje, 7. avgusta 1983, stalo v središču zanimanja, ko bo v Šentandražu v Labotski dolini kmetijska zbornica priredila „dan odprtih vrat“. Obiskovalci bodo imeli možnost ogleda novih nasadnih metod zgodnjih jabolč in drugih vrst sadja, posebno pa še borovnic. Poleg tega bodo predstavljali naprave za predelovanje sadja, vsak obiskovalec pa bo imel tudi možnost poskusiti kvaliteten mošt in jabolčnik.

„Dan odprtih vrat“ bo v Sadjarski poskusni drevnici v Šentandražu, Langen 6.

nici v Šentvidu in Celovcu.

Valentin Kargl iz Bač pri Bektanju se je osredotočil na produkcijo mleka in rejo živine. Ob tem si je poiskal dodatni zaslužek še v turizmu. „S kmetovanjem sem se zadnji čas bolj malo bavil. Gradili smo namreč počitniške apartmane ob jezeru. Treba se je prilagoditi zahtevam gostov po čim bolj udobnem, sodobnem in kvalitetnem stanovanju.

Letina se mi zdi povprečna in kar zadovoljen sem z njo. Nekaj žita smo že spravili domov. S koruzo zaradi suše bolj slabo stoji. Zato pa je turistična letina tembolj razveseljiva.“ Kargl pozna na svoji vasi le še dva polna kmeta. Vsi ostali si služijo dodaten kruh, po večini iz turizma. Eden od vzrokov je po njegovem mnenju tudi ta, da je v Bačah precej hiš natrpanih na razmeroma majem prostoru. Polja ležijo skorajda vsa raztresena zunaj vasi, kar otežkoča specializacijo.

Jože Partl iz Bistrice pri Pliberku se bavi s pitanjem prašičev in goveda. Dejal je, da letine ne bi hotel ocenjevati, dokler nima vsega požetega in spravljene pod streho. „Cene za prašiče so bile v mesecih junij in julij zelo v redu, zdaj so se poslabšale. Sankcij pri klavnicah zaenkrat še nisem občutil. V bodoče se bodo morali preusmeriti na eksport živega goveda, potem se nova preureditev ne bo tako poznala. Vzrok za odselejevanje kmetov v druge poklice vidim v tem, da kmečko delo pač ni določeno s 40 ur na teden ampak da je treba pogostokrat še enkrat toliko delati. Če se komur ponudi možnost ugodne zaposlitve kje drugje, jo seveda izrabi. Na moji vasi — ki je razmeroma zelo velika — nas živi od same-

ga kmetovanja sedem družin. Polkmetje so navadno zaposleni v industriji. Zanimivo je, da v bolj ali manj „kmečki“ vasi Šmihel ne najdemo več čistega kmeta.“

Anton Krušič iz Velinje vasi pri Bilčovsu se je posvetil živino- in svinjereji. Letino ocenjuje kot nadpovprečno dobro. „Kreme — se pravi sena in otave — smo spravili letos kot še nikdar. Sicer so travniki zdaj vsi rjavi in osmojeni od sonca, a upam, da bo v naslednjih dneh spet deževalo. Predvsem zato, ker je tudi koruza že izredno lepa. Po ugodni ceni sem prodal letos deset plemskih pujskov. Še kar zadovoljen sem s ceno bikov. Kar sem jih prodal, so vsi šli v eksport in neposredno še nisem občutil problemov glede klavnice. V našem kraju sva ostala le še dva, ki se izključno baviva s kmetijstvom. Mladi nočejo več, ker vedo, da se zaslužek na mali kmetiji le presneto trdo pridelava in da je zato potrebno garanje, včasih po petnajst ur na dan.“ sonja

Mesečnik gorskih kmetov

Alternative za gorske kmete pomagati iskati novi mesečnik „Die Bergbauern“, ki ga izdaja združenje „Österreichische Bergbauernvereingung“. V zadnji številki se bavi na primer z vprašanjem ali je Avstriji sploh še možno samostojno razvijati posevke (Saatzgut) ob hudih pritiskih tujih monopolov, o vlogi biološkega kmetovanja in svetovni žitni produkciji. Jeseni se bodo posvetili temeljito tudi možnosti samostojnega utrženja kmečkih izdelkov in biološki regulaciji plevela.

Mesečnik „Die Bergbauern“ lahko naročite pri redakciji, Spitalgasse 24, 1070 Dunaj.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 5. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: latinščina — 9.45 Instrukcija: angleščina — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Vse v eni noči — 12.00 Oče kramarje — 12.15 Naš kozmos — 13.00 Uredništvo — 15.00 Julij Cesar — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Opa prosim Pridi — 17.30 George — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Komisar — 21.10 Štiri zabavne epizode o temi spoznavanja — 22.20 Reklama in šport — 22.30 Nočni studio — 23.30 Poročila.

SOBOTA, 6. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Instrukcija: angleščina — 9.20 Instrukcija: angleščina — 9.35 Instrukcija: latinščina — 9.50 Instrukcija: angleščina — 10.05 Instrukcija: latinščina — 10.20 Instrukcija: angleščina — 10.35 Slike iz Avstrije — 11.00 Večtelje ob glasbi — 11.30 Igramo na flauti — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.00 Film — 16.40 V Alahovem vrtu — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Proti Atlantidi — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.30 Cirkus, cirkus — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Zlata vrtinica Portorož 83 — 21.55 Šport — 22.15 Danes zvečer — 23.00 Poročila.

NEDELJA, 7. 8.: 10.00 Katoliška slavnostna služba božja — 15.00 Pustolovščine v zraku — 16.30 Oče kramarje — 16.45 Mojster Eder in njegov Pumuckl — 17.10 Dan in Peter — 17.15 Tehnika za otroke — 17.40 Klub senorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Gigant — 21.55 Šport — 22.25 Poročila.

PONEDELJEK, 8. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Film — 12.05 Možje brez živcev — 12.15 Noči s krotami — 13.00 Uredništvo — 15.00 Svetovno prvenstvo v lahkem atletiki — 17.00 Za predšolske otroke — 15.00 Svetovno prvenstvo v lahkem atletiki — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nezgode — 17.30 Otroška komedija — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Obzorje Alpe-Jadrana — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poročila — 21.10 Doktor Teyran — 21.55 Šport — 22.0 Poročila.

TOREK, 9. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: latinščina — 9.45 Instrukcija: angleščina — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Nenavaden par — 12.10 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo —

15.00 S. P. v lahkem atletiki — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Top cat — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Oddaja o NDR — 21.00 Sence spominov — 22.35 S. P. v lahkem atletiki — 23.50 Poročila.

SREDA, 10. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Instrukcija: latinščina — 9.50 Instrukcija: angleščina — 10.05 Instrukcija: latinščina — 10.20 Instrukcija: angleščina — 10.35 Ko cveti vres — 12.10 Florjan, prijatelj cvetlic — 12.15 Oddaja o NDR — 13.00 Uredništvo — 15.00 S. P. v lahkem atletiki — 17.00 Pisano pero — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 In Huber piha v tubo — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Njegov največji blef — 21.40 S. P. v lahkem atletiki — 22.40 Poročila.

ČETRTEK, 11. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Največji blef — 11.55 Možje brez živcev — 12.10 Klub senorjev — 13.00 Uredništvo — 15.00 S. P. v lahkem atletiki — 16.00 Kottan poizveduje — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Napete pustolovščine ob zahodni obali Kanade — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Atamski fizik J. Robert Oppenheimer — 21.15 Naš kozmos — 22.00 Šport — 22.50 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 5. 8.: 17.30 Kompas — 18.00 Kulturna zgodovina obleke — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nacionalni parki — 21.00 Fascinirano odkrivanje — 21.20 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 Khartoum — 0.20 Poročila.

SOBOTA, 6. 8.: 15.45 Polika v petek — 16.45 1000 let Zgornje Avstrije — 17.45 Pri iskanju Petra Hore — 18.30 Dva krat sedem — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Iz poletnih gledališč — 20.15 Elizabeta angleška — 22.25 Črni jezdec — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 7. 8.: 14.15 Športni popoldan — 17.45 Velikih deset — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Baby Doll — 22.05 Dinastija — 22.55 Komorna glasba Lockenhau — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 8. 8.: 17.35 Kompas — 18.00 Znanje danes — 18.30 Mož iz morja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Korenine — 21.10 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 V več-

nem strahu — 0.00 Poročila.

TOREK, 9. 8.: 17.35 Kompas — 18.00 Orientacija — 18.30 Mož iz morja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dunaj in njegova glasba v anekdotah — 21.05 Monaco-Franze — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 10. 8.: 17.35 Kompas — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Mož iz morja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central iz Salzburga — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Umetnosti — 23.50 Poročila.

ČETRTEK, 11. 8.: 17.35 Kompas — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Mož iz morja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Glasbeni skedenj — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 5. 8.: 18.15 Poročila — 18.20 Jazz na ekranu — 18.50 Tarzan — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Rockfordovi dosjeji, ameriška nanizanka — 20.50 Zrcalo tedna — 21.10 Charley Bubbles, angleški film — 22.45 TV dnevnik.

SOBOTA, 6. 8.: 16.30 Poročila — 16.35 Tarzan — 17.00 Neko poletje — 17.30 Mogočno morje — 18.30 Galaktika, ameriška nadaljevanka — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Zlata vrtinica — Portorož '83, zabavno glasbena oddaja — 21.45 Revolveraševa smrt — 23.25 Poročila.

NEDELJA, 7. 8.: 9.15 Poročila — 9.20 Živ žav, otroška matineja — 10.05 Kapelski kresovi, nadaljevanka — 11.20 625, oddaja za stik z gledalci — 11.35 Čez tri gore — 12.00 Ljudje in zemlja — 15.45 Poročila — 15.50 Samson in Daila, ameriški film — 17.50 Športna poročila — 18.05 Zdravnica v New Yorku — 18.25 Alpe-Jadrana, zabavno-informativna oddaja — 18.55 Ne prezrite — 19.10 Risanka — 19.22 TV in radio nocoj — 19.24 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Danes v neki hiši, češkoslovaška nadaljevanka — 21.30 Ulični pevci, zabavno glasbena oddaja — 22.20 Športni pregled — 22.50 Poročila.

PONEDELJEK, 8. 8.: 18.10 Poročila — 18.15 Neko poletje, nanizanka TV Skopje — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Zgodbe o ljubezni, sovjetska drama — 21.25 Fedra, balet v izvedbi Pariškega baleta — 22.10 Dnevnik.

TOREK, 9. 8.: 18.00 Poročila — 18.05 V znamenju dvojčkov — 18.25 Od vsakega jutra

raste dan: Divača — 19.00 Knjiga — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Življenje Berliza, francoska nadaljevanka — 22.55 Skupno, oddaja TV Beograd in drugih jugoslovanskih studiov — 21.40 Dnevnik.

SREDA, 10. 8.: 18.10 Poročila — 18.15 Rukoveti, glasbena oddaja — 18.45 Smisel za odkrivanje, ameriški film — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 35 mm — filmska delavnica — 22.00 Dnevnik.

ČETRTEK, 11. 8.: 18.15 Poročila — 18.20 Tradicionalni svet islamskega izročila — 18.45 TV kaseta: Kemal Monteno — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Dick, Tom in Harriet, angleška zabavna serija — 20.50 Mogočni Mirko — 21.15 Ura x, dokumentarna oddaja — 22.35 Dnevnik.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 5. 8.: 14.10 Koroški obzorik — Domača imena — Veselo naokrog.

SOBOTA, 6. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 7. 8.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmika naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 8. 8.: 14.10 Koroški obzorik — Zborovska glasba.

TOREK, 9. 8.: 9.30 Takole pojemo... (Koroški zbori) — 14.10 Koroški obzorik — Jazz za vas.

SREDA, 10. 8.: 14.10 Koroški obzorik — Da jih ne pozabimo — Za starejše letnike.

ČETRTEK, 11. 8.: 14.10 Koroški obzorik — Literarno-glasbena oddaja: „Ob 90-letnici rojstva Prežihovega Voranca.“

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 5. 8.: 4.30 Poročila — 6.10 Prometne informacije — 7.45 Dobro jutro, otroci — 8.05 Za šolarje — 8.45 Naši umetniki mladim poslušalcem — 9.35 Napotki za naše goste iz tujine — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.50 Človek in zdravje — 15.15 Voščila — 16.00 Dogodki in odmevi — 17.00 Studio ob 17.00 — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Z ansambli — 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.00 Našim rojakom po svetu.

SOBOTA, 6. 8.: 4.30 Poročila — 5.30 Jutranja kronika — 7.45 Dobro jutro, otroci — 9.05 Matinejski koncert — 12.00 Poročila — Na današnji dan — 12.40 Voščila — 13.30 Voščila — 16.00 Dogodki in odmevi — 17.00 Studio ob 17.00 — Znanjopolitični magazin — 19.00 Radijski dnevnik — 19.25 Obvestila in zabavna glasba — 19.35 Mladi mostovi — 20.00 Sobotni zabavni večer — 21.00 Za Slovence po svetu — 0.05 Nočni program.

NEDELJA, 7. 8.: 5.00 Poročila — 6.15 Danes je nedelja — 8.07 Radijska igra za otroke — 12.00 Poročila — Na današnji dan — 9.05 Še pomnite, tovariši — 11.00 Voščila — 13.20 Za naše kmetovalce — 14.20 Humoreska tega tedna — 15.55 Pojo amaterski zbori — 17.50 Zabavna radijska igra — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Z nedeljo zvečer — 22.20 Glasbena tribuna mladim „Grožnja 83“ — 23.15 Disko, disko — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program, vmes poročila.

PONEDELJEK, 8. 8.: 4.30 Poročila — 6.10 Prometne informacije — 7.45 Dobro jutro, otroci — 8.05 Aktualni problemi marksizma — 9.05 Z glasbo v dober dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 15.15 Voščila — 16.00 Dogodki in odmevi — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Z ansambli Borisa Franka — 20.00 Pop barometer — 22.00 Poročila — Našim rojakom po svetu — 22.30 Novosti iz glasbenega arhiva — 23.00 Poročila — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Ob domačem ognjišču — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program.

TOREK, 9. 8.: 4.30 Poročila — 5.30 Jutranja kronika — obvestila, promet — 7.45 Dobro jutro, otroci — 8.05 Za šolarje — 9.35 Napotki za naše goste iz tujine — 11.55 Naše pesmi in plesi — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.05 V korak z mladimi — 15.40 Naš gost — 17.00 Studio ob 17.00 — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Z ansambli Jožeta Privška — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 21.05 Radijska igra — 0.05 Nočni program, vmes poročila.

SREDA, 10. 8.: 4.30 Poročila — 5.30 Jutranja kronika, obvestila, promet — 6.10 Prometne informacije — 7.45 Dobro jutro, otroci — 9.35 Napotki za naše goste iz tujine — 12.30 Kmetijski nasveti — 15.15 Voščila — 17.00 Studio ob 17.00 — 19.00 Poje pevski zbor Obala iz Kopra — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Z ansambli Štirje kovači — 20.00 Španske ljubzenske pesmi v izvedbi madriških madrigalistov — 22.30 Zimzelen melodijski — 0.05 Nočni program, glasba, poročila.

ČETRTEK, 11. 8.: 4.30 Poročila — 6.10 Prometne informacije — 7.45 Dobro jutro, otroci — 8.05 Za šolarje — 11.35 Naše pesmi in plesi — 12.30 Kmetijski nasveti — 19.00 Radijski dnevnik — 20.00 Četrtkov večer — 22.00 Poročila — Našim rojakom po svetu — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10. Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Strasse 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, telex 42086 sindok a. Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

50. CELOVŠKI SEJEM

Velik blagovni sejem z zabaviščem

OD PETKA 12. DO NEDELJE 21. AVGUSTA 1983

S SKRAJŠANIM STROKOVNIM LESNIM SEJOM
RAZSTAVIŠČE CELOVEC
1500 RAZSTAVLJALCEV IZ 30 DRŽAV

Iz ponudbe: gradbeni stroji in materiali, pohištvo, tekstilije, preproge, električno orodje, in stroji za kmetijstvo, vse za gospodinjstvo, dom in vrt.

Žitara vas: Zboljšati vodovod!

Soglasno je občinski svet v Žitari vasi sprejel vse točke dnevnega reda na zadnji občinski seji, na kateri je med drugim razdeljeval sredstva dodatnega proračuna, podpore kulturnim društvom in podpore občine za izgradnjo poti. Mimogrede so se dotaknili tudi dvojezičnih občinskih dopisov, ki jih po dolgem čakalju dobivajo končno nekateri občani.

Iz sredstev deželne vlade v višini 2,27 milijona šilingov si bo nabavila občina motorno kosilnico (200.000.—), nabavila stroje in uredila kuhinjo za ljudsko šolo v Žitari vasi (70.000.—), nakupila zemljišče za gasilski dom v Stari vasi (500.000.—), izgradila občinske poti (300.000.—) ter podprla izgradnjo poti na Hemo in na Plaznico (oba krat za 300.000 šil.). Športnemu društvu Žitara vas pa je namenjenih 600.000 šilingov. Slovenski občinski odbornik Tine Hribnik je zahteval v okviru dodatnega proračuna še postavitev čakalnice v Stari vasi.

Soglasno je bila sprejeta tudi podpora lokalnim društvom, med katerimi dobi ob svoji 75-letnici SPD „Trta“ Žitara vas 10.000 šil., Danica 2000.—, „Vellachaler Trachtenkapelle“ 5000.— in domača ljudska univerza 3000 šil. V zvezi z ljudsko univerzo je treba omeniti, da je za ustanovitev te ustanove bil iniciativen direktor Franc Kukovica,

ki je poleg zdravnika Smolnika (avtogeni trening) in dveh drugih učiteljic (šivalni in kuharski tečaj) vodil letos tečaj slovenščine, ki ga je obiskalo 8 ljudi.

Po zvišanju podpore za avdiovizualna sredstva v ljudski šoli in po določitvi komisije za porotnike se je baval občinski svet z ureditvijo pločnika pred novo Posojilnico v Miklavčevem in z asfaltiranjem parkirišča pred trgovino Patschniga. Pri ureditvi pločnika pred Posojilnico je občina prevzela stroške za prestavitve cestne razsvetljave (šil. 7.500.—), ostale stroške nosita Raika in Posojilnica, za ureditev parkirišča pred Paschnigom, kjer bodo sedaj tudi novi prostori pošte, pa bo občina prispevala 15.000 šil.

Za izgradnjo kmetijske poti v Selu bo občina prispevala 4000 šil., z 10.000 šilingi pa bo podprla tudi izgradnjo mostu, ki ga je pustil popraviti grof Orsini-Rosenberg (skupni stroški so znašali 130.000 šil.).

Izgraditi vodovodno mrežo!

V razpravi, ki je sledila poročilu župana, je frakcijski vodja socialistev Pepellner opozoril na bolj varčno ravnanje z občinskimi podporami, hkrati pa omenil katastrofalno vodno oskrbo v občini. Čeprav se je turizem razširil in čeprav je dovolj vrelcev, je občina zamudila zadovoljivo urediti vodno oskrbo. V naslednjih letih bo na tem področju treba napraviti odločilne korake. Tudi kar se tiče izgradnje cest bo potrebno bolj koordinirati dela z deželnimi in drugimi dejavniki.

Dvojezični dopisi!

Dolgo je trajalo, da vsaj nekateri žitarski občani dobivajo dvojezična občinska sporočila. S posebnimi zahtevami in z vztrajnostjo so morali delati, da se je občina spomnila svoje dolžnosti, ki ji predpisuje dvojezično uradovanje. Na občinski seji se je občinski odbornik Joza Habernik zahvalil županu Posodu in Eisnerju, da končno ustreže želji nekaterim slovenskim občanom. Vendar pa je želeli, da se bo dopisovanje v slovenščini v bodoče odvijalo brez kakih zamud, da Slovenci na tak način ne bodo utrpeli škode.

Svetna vas: Je to skrb za okolje?

V spodnjem Rožu je več gramoznih jam iz katerih so ščasoma nastala mala jezera, ki so precej priljubljena v okolici. Tudi v Svetni vasi (posestnik parcele je Erich Wieser) je podjetje „Richard Huss & Söhne“ pridobivalo več let pesek, dokler ni nastalo jezero z odlično talno vodo, ki ima vrelce v Zingarici.

Zadaj zasipajo, spredaj pa se kopajo.

Isti podjetnik, ki je prej pridobival pesek ima ob novem jezeru zemljišče. Tam je v zadnjem tednu firma Stuaag z dovoljenjem lastnika nasipala material, ki so ga odvažali z gradbišča rožanske ceste. Zraven so bile tudi asfaltne plošče, avtomobilska guma in ruševine hiš. Vse to ne more ustrezati predpisom za zaščito okolja, vrhu tega pa podjetnik ni imel gradbenega dovoljenja za nasipanje, zaradi česar je nato interveniral tudi bistriški občinski sekretar Gradenegger.

Erich Wieser vidi v tem nasipu nevarnost za onesnaženje vode, ki prav gotovo ni v interesu okolice. Občinski sekretar je vrhu tega vedel povedati, da je v neposredni bližini dovolj bivših gramoznic, kjer bi bilo mogoče nasipati takšne odpadke. Vrhu tega razburja lastnika zemljišča tudi to, da bregovi jezera že prej niso bili zrasli in posejani z drevjem, kot to predvideva odlok okrajnega glavarstva iz leta 1972.

Prav gotovo zadnja beseda v tej zadevi še ni padla, zanimanja vredna pa je še zaradi tega, ker to ni edini primer za neurejeno ravnanje z bivšimi gramoznimi jamami. Tudi v sosednji občini Kotmara vas se občani že dalj časa brez uspeha borijo za to, da bi končno le zasuli dve gramozni jami, ki pomenita nevarnost za sosednje prebivalstvo.

Bivša študentka dvojezičnega abiturientskega tečaja pravi:

Najboljša samopomoč: Naučimo se gospodarsko misliti

Sem absolventka letošnjega slovenskega abiturientskega tečaja na trgovski akademiji v Celovcu in sem že cel julij na počitniški praksi v velikem eksport-import podjetju — oddelek za papir — v Milanu (Italija).

Na lastno željo, ker bi se rada izpopolnila v italijanščini in ker začnem delati začetek septembra v podobnem podjetju, me je le to podjetje poslalo sem, da vidim kaj me čaka.

Delo je zanimivo, raznoliko, pa tudi tako zahtevno, da sem zares vesela, da sem obiskovala abiturientski tečaj, saj drugače ne bi vedela kako in kaj. Posebno posli z bankami zahtevajo precejšnjo natančnost. Sicer pa moram priznati, da sem se lansko leto le težko in po dolgem prigovarjanju odločila za obisk abiturientskega tečaja. Mislim sem, kot tudi večina nas absolventov tega tečaja, da je le ta zadnje izhodišče ko po maturi še ne veš ali bi šel študirat in kaj naj bi sploh študiral. Da o delu sploh ne govorim. Znano je, da je matura danes samo še predpogoj za študij in da brez dodatnih tečajev ni mogoče več dobiti primerne zaposlitve, tudi ne pisarniškega dela.

Zato vsa čast in hvala našemu profesorju dipl. trg. Brežjak Franciju, pobudniku in ustanovitelju slovenskega trgovskega tečaja, ki se vsako leto znova trudi in bori, da dobi zadostno število udeležencev. Vem, da smo Nemcem velik trn v peti in to sem občutila na lastni koži kar prvi dan, ko sem se vpisala. Morali smo čakati v razredu, da je prišel direktor šole in nas prešel kot ovce. Na žalost ne verjamejo niti besedam njihovega kolega niti zapisu v razrednico, temveč se morajo sami prepričati na lastne oči in sprašujem se ali je to nam Slovincem zares potrebno.

Vsi naj bi podprli prof. dipl. trg. Brežjaka, ki se že dolgo trudi, da bi Slovenci dobili lastno trgovsko šolo, ki pa naj ne bi bila nobena konkurenca Slovenski gimnaziji. Večkrat sem že slišala, da nam Slovincem primanjkuje ljudi, ki se dobro spoznajo v gospodarstvu in trgovini in mislim, da lahko rešimo ta problem samo z lastno trgovsko šolo.

Zaenkrat pa je najvažnejše obdržati slovenski abiturientski tečaj, ki bo trajal od jeseni dalje namesto dveh tri semestre, kar je samo pozitivno. Nemogoče je namreč bilo vso učno snov

dobro obdelati v enem letu in tako smo precej poglavij, ki so bila zelo zanimiva, samo preleteli, v najvažnejša pa smo se seveda tudi poglabili.

Vsa snov je snov splošne izobrazbe, ki je ne poučujejo na gimnaziji. Snov, ki je dobra podlaga za delo v pisarni kot tudi za delo v gospodarskih in trgovskih vedah; snov, ki pa je najboljše podlaga za študij na gospodarski univerzi, kajti znano je, kakšne težave imajo prav na začetku študija študentje, ki prihajajo iz humanističnih gimnazij, med katere spada tudi Slovenska gimnazija.

Na žalost se nismo učili nobenega jezika, ker je bil urnik prenatrpan, od jeseni dalje pa bo obvezen predmet tudi angleščina, saj brez nje danes ni več mogoče shajati na gospodarskem trgu.

Mislim, da je ravno danes, ko smo sredi gospodarske krize, najbolj potrebno, da znamo tudi gospodarsko misliti, da sami lahko ocenimo celotno situacijo in ne poslušamo samo drugih. V krizi dela vsak le za svoj žep in morali se bomo sami znajti.

Zato apeliram na vse maturante: Prijavite se za abiturientski tečaj, da bomo lažje kos gospodarski krizi jutrišnjega dne.

Lepo pozdrav!
Milano, 22. julij 1983

Brunnik Urška

Šentjakob v Rožu

Ob svoji 80-letnici obstoja je SPD Rož iz Šentjakoba priredilo v soboto že petič tradicionalno „Poletno noč“. Za ples je igral priljubljeni ansambel „Fantje treh dolin“. Čeprav noč ne bi mogla biti bolj poletna kakor je bila, se šotor za občinsko hišo ni napolnil v takšni meri kot prejšnja leta. To seveda nikakor ni kalilo prijetnega vzdušja tja do zgodnjih jutranjih ur. Tudi za jed in pijačo je bilo odlično poskrbljeno. Opombe vredne je bil bogat srečolov z izredno lepimi darili. Glavna zadetka sta bila namreč enotedenski dopust v Novigradu za eno osebo — prispevalo ga je turistično podjetje Cartrans — ter par smuči tovarne Elan.

sonja

Miha Antonič - 50-letnik

V krogu predstavnikov slovenske narodne skupnosti, svojcev in sorodnikov je zadnji torek slavil svoj 50. rojstni dan podjetni hotelir Miha Antonič iz Reke pri Šentjakobu. Samozavestnemu slovenskemu gospodarstveniku in dolgoletnemu odborniku ZSO je ob tej priliki čestital tudi predsednik ZSO Feliks Wieser, ki je poudaril njegovo stremljenje po skupnem nastopu manjšine. Mihi Antoniču, ki kot predsednik nadzornega odbora Zveze slovenskih zadrug izpolnjuje tudi pomembno nalogo v korist slovenskega gospodarstva, ob njegovem življenjskem jubileju tudi iz uredništva želimo mnogo uspehov.

SV Spittal - SAK 4:1 (4:0)

V prijateljski tekmi sta se v sredo zvečer pomerila moštvi SAK in SV Spittal, ki je v drugi avstrijski ligi v zadnji sezoni dosegel 8. mesto. Namen igre je bil poizkusiti moštvo v novem sestavu. SAK je začel z nekoliko preveč bojazni in že v tretji minuti dobil prvi gol. V prvem polčasu so domačini iz Spittala v teku 10 minut prišli še do treh golov. V drugi polovici si je nekoliko spremenjeno moštvo SAK-a bolj ubrano in z enajstmetrovko je Kadivnik dosegel zasluženi gol. Sploh se je moštvo v drugem polčasu navadilo na nasprotnika in igralo enakovredno tekmo.

V prvi prijateljski igri poletja se je SAK zadnji teden na treningu v Lipici pomeril z enakovrednim moštvom „Vozila Nova Gorica“.

Igra se je končala neodločeno 0:0. Razen dveh igralcev prvega moštva so se udeležili teh priprav vsi igralci drugega moštva. Prihodnjeno nedeljo bo igral SAK prijateljsko tekmo v Šmihelu.

Mladina raziskuje...

(Nadaljevanje z 2. strani)

naš krog tudi domačine. Zelo spodbudno pa je, da nas je občina Špeter Slovenov, kjer imajo tudi zelo primeren dijaški dom, sprejela z razumevanjem in naklonjenostjo.

SV: In kako mislite nadaljevati delo?

STRANJ: Zdaj je še prezgodaj, da bi govorili o novih načrtih. Zeleni bi uredili mladinsko raziskovalno dejavnost tudi med šolskim letom, tako kot so v Sloveniji organizirali klub mladih raziskovalcev.

SV: Torej neposredni rezultati raziskav niso edini cilj taborov?

STRANJ: Najvažnejše je spoznavanje domačega območja, nato pa stimuliranje mladih, da razvijajo svoje sposobnosti in nagnjenje za resnejše raziskovalno znanstveno delo na področju, kjer tega šola iz raznih razlogov ne more nuditi.

SV: Pa še vprašanje po finansiranju te dejavnosti.

STRANJ: Finansiranje taborov poteka mimo slovenskih organizacij, ki pobudo seveda podpirajo. Izvedbo, ki je precej draga, ker mora toliko ljudi dva tedna nekje spati in jesti, omogočijo slovenske banke v okviru svojih možnosti, in lani nam je uspelo dobiti tudi podporo nekaterih javnih ustanov. Delo pa spremlja in podpira tudi Gibanje „Znanost mladini“, ki nam stoji organizacijsko ob strani, zlasti glede mentorjev iz Slovenije, podpira pa nas tudi Raziskovalna skupnost Slovenije.

SV: In za zaključek?

STRANJ: Za zaključek pa vprašanje z moje strani: Ste že kdaj pomislili, da bi tudi na Koroškem izvedli nekaj podobnega?

Menjava denarja

Stanje v četrtek 4. avgusta 1983

Za 100 din dobite	16.00 šil.
Za 100 din plačate	20.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.15 šil.
Za 100 lir plačate	1.24 šil.
Za 100 mark dobite	693.50 šil.
Za 100 mark plačate	709.80 šil.

33. MEDNARODNI GORENJSKI SEJEM Kranj, 5.-15. 8. 1983

- razstava kmetijske in gozdarske mehanizacije
- sir in prehranski izdelki
- ugoden nakup blaga široke potrošnje

posebna ponudba:

pohištvo, tekstil, atraktivni izdelki iz indijskega tekstila, usnjena konfekcija, gradbeni material, akustika, bela tehnika, foto pribor in aparati

posebnost sejma:

vsak večer v času sejma bogat zabavni program, ki traja do 24. ure s priznanimi zabavnimi in narodnozabavnimi ansambli in pevci

Letos je slovensko gospodarstvo s Koroške prvič zastopano na Gorenjskem sejmu!

Za otroke smo pripravili zabavni luna park.

Na sejmu vam nudimo jedi z žara in ražnja, morske specialitete, srbsko kuhinjo, grill.

Za vse bančne, menjalniške in špediterske posle smo vam pripravili servis na enem mestu.

